लोभसवाणी

(माझ्या सर्वोत्कृष्ट कवितांचा संग्रह - भाग २)

रचना

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)

मंजुभारती प्रकाशन

पुणे

लोभसवाणी (माझ्या सर्वोत्कृष्ट कवितांचा संग्रह - भाग २)

रचना : डॉ. मंजूषा कुलकर्णी
(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)
साकेत / २५, जयवंत पालकर मार्ग,
पोद्दार रुग्णालयासमोर वरळी, मुंबई - ४०० ०३०.
भ्रमणध्वनी - ९०८२१६१५२४, ९८२२८३९४९१
Email : drmangushak@gmail.com

कायमस्वरूपी पत्ता : २३१, समर्थ अलंकार, फ्लॅट-२,
कवितांच्या बागेसमोर, ज्योतीनगर,
छत्रपती संभाजीनगर - ४३१ ००५.

प्रकाशक : सौ. उल्का मंगेश कुलकर्णी
मंजुभारती प्रकाशन
'अे' ५०४, महालक्ष्मी पॅलेस,
वेंकटेश शर्विल सोसायटी समोर,
सी.एन.जी. पंपासमोर, पारी कंपनी चौक,
नऱ्हे, पुणे - ४११०४१.

प्रथम आवृत्ती : मार्गशीर्ष शु. ३, शके १९४७
रविवार, दि. २३ नोव्हेंबर, २०२५

अक्षर जुळवणी : सौ. अनिता विनायक भालेराव
क्रिएशन,
जयश्री, १-एन, सेक्टर ए, एन-१,
सिडको, छत्रपती संभाजीनगर - ४३१००३.
भ्रमणध्वनी - ९४२३३ ९६८८१

मुद्रक : स्टार कॉपीयर्स प्रायव्हेट लिमिटेड
कुमठेकर मार्ग, सदाशिव पेठ, पुणे ३०

ISBN : 978-81-988171-4-3

सर्वाधिकार : © लेखिकेच्या स्वाधीन

किंमत : **₹ १५०/-**

सर्व रसिकवरांना
सादर समर्पण...

मनोगत

कधी कधी असं होतं की मनातल्या भावनांना शब्द सापडतात, आणि त्या शब्दांतून एक नवा स्वर उमटतो तो नुसता ऐकवण्याचा नसतो, तर जगण्याचा असतो.

'लोभसवाणी' ही माझ्या मनातून उमटलेली अशीच एक स्वरकथा आहे. जीवनाच्या प्रवासात किती गोष्टी भेटतात माणसं, प्रसंग, नाती, वेदना, आनंद, आठवणी... काही टिकतात, काही फुलून गळतात, आणि काही हळुवार ओल राहून जातात. त्या सगळ्या गोष्टींचा गंध माझ्या शब्दांत उतरतो, आणि जणू माझं मन वाचकांशी संवाद साधू लागतं. हाच संवाद या संग्रहाचं मूळ आहे.

'लोभसवाणी' या नावात माझ्या कवितेचा आत्मा आहे. माझ्यासाठी वाणी म्हणजे फक्त बोलणं नाही ती एक अनुभूती आहे. कधी ती डोळ्यांतून उमटते, कधी शांततेतून, कधी एखाद्या वाऱ्याच्या झुळुकीतून. ती गाते, हसते, गहिवरते, थबकते. आणि हे सगळं होतं तेव्हा माझं मन शब्दांमध्ये रूपांतरित होतं. या संग्रहातल्या कविता एकाच विषयाच्या नाहीत. कधी त्या प्रेमाच्या कोमलतेवर थांबतात, कधी जीवनाच्या प्रश्नांना स्पर्श करतात, कधी नात्यांच्या गुंत्यातून उमलतात, तर कधी आत्मशांतीच्या शोधात शांत बसतात. पण या सगळ्या कवितांचा मूळ स्वर आहे 'वाणी'चा लोभसपणा ती नाजूक आहे, पण ठाम; ती शांत आहे, पण खोल; ती हळवी आहे, पण जाणिवेने उजळलेली. माझ्या लेखनात निसर्गाचं स्थान नेहमीच विशेष आहे. फुलं, वारा, चांदणं, पाऊस, संध्या, पहाट हे सारे माझ्या भावनांचे साथीदार आहेत. कधी मला असं वाटतं, की निसर्गही आपल्याशी बोलतो, फक्त त्याची भाषा वेगळी असते. माझ्या कवितांमध्ये हा संवाद अधूनमधून डोकावतो. कधी एखाद्या पाकळीत माझं हसू असतं, कधी ओल्या मातीत माझी आठवण, आणि कधी शांत चंद्रात माझं मौन.

'लोभसवाणी' लिहिताना अनेकदा असं जाणवलं कविता ही काही आपण ठरवून लिहीत नाही. ती आपल्याला घडते. एखादा क्षण, एक भावना, एक हळवी आठवण आणि अचानक शब्द येतात. ते शब्द आपण लिहीतो, पण ते

आपल्यालाच लिहून काढतात. ही अनुभूती खूप गूढ, पण खूप सुंदर आहे. या संग्रहातील काही कविता माझ्या स्वतःच्या अनुभवांमधून जन्मल्या, तर काही दुसऱ्यांच्या कथांमधून. एखाद्या वृद्ध स्त्रीच्या डोळ्यांतील एक अश्रू, एखाद्या मुलीच्या पहिल्या प्रेमातील निरागस हसू, एखाद्या आईच्या ममतेचा स्पर्श, किंवा एखाद्या प्रवासात भेटलेला क्षण हे सगळं कुठेतरी माझ्या मनात साठत गेलं आणि एक दिवस शब्दरूप घेत गेलं.

'लोभसवाणी' लिहिताना मला सर्वाधिक जपायचं होतं सौम्यता. आजच्या कवितांमध्ये अनेकदा अतिरंजित भावनांचा ओघ असतो, पण मला शब्दांत एक शांत गोडवा हवा होता. मला वाटतं, सौंदर्य म्हणजे गोंगाट नाही ती शांत लय असते, जिथे भावना बोलतात आणि शब्द फक्त आधार देतात. या संग्रहातील प्रत्येक कविता मी त्या शांत लयीवर ठेवली आहे. कविता माझ्यासाठी नेहमीच स्वसंवादाचं माध्यम राहिल्या आहेत. कधी मी स्वतःशी बोलले, कधी देवाशी, कधी निसर्गाशी. कधी या संवादांनी मला शांती दिली, तर कधी प्रश्न दिले. पण प्रत्येक वेळी मला जाणवलं 'वाणी' केवळ आपल्यातून नाही, ती आपल्या आतून उमटते. त्या उमलण्याच्या क्षणात एक वेगळाच आनंद असतो. या संग्रहाचं नाव निवडताना मी स्वतःलाच विचारलं माझ्या कवितांचं स्वरूप काय आहे? त्या कोमल आहेत, पण नाजूक नाहीत; त्या भावनांनी ओथंबलेल्या आहेत, पण अश्रूंनी भिजलेल्या नाहीत; त्या सौंदर्यदृष्टीने सजलेल्या आहेत, पण प्रामाणिकपणाने बांधलेल्या आहेत. तेव्हाच 'लोभसवाणी' हे नाव जणू स्वतःच मनात आलं कारण माझी वाणी ही लोभस व्हावी, म्हणजेच मनाला भिडणारी, आत्म्यात उतरून जाणारी. कविता लिहिताना नेहमी वाटतं वाचकाला शब्द नाही, तर स्पर्श द्यावा. तो स्पर्श भावनेचा, ओलाव्याचा, एकात्मतेचा. जेव्हा कोणी सांगतं, 'तुमची कविता वाचली, आणि मन हलकं झालं' तेव्हाच वाटतं, या शब्दांचा प्रवास सार्थ ठरला.

'लोभसवाणी' हे केवळ माझं पुस्तक नाही, ते माझ्या अंतरंगातील प्रवासाचं प्रतिबिंब आहे. या प्रवासात मी अनेक वाटा चालले काही ओळखीच्या, काही अनोळखी. कधी पाय ओले झाले, कधी थांबले, पण प्रत्येक वळणावर एक नवीन कविता उमलली. माझ्या प्रत्येक शब्दाच्या मागे एक प्रार्थना आहे की ही वाणी लोभस राहो, ती कोणाचं मन दुखावू नये, पण कोणाचं मन उजळवो. ती अश्रू

पुसो, हसू फुलवो, आणि जीवनाचा गंध देऊन जावो. आज जेव्हा हा संग्रह वाचकांपर्यंत पोहोचतो आहे, तेव्हा मनात एक अपार कृतज्ञता आहे. त्या सर्व अनुभवानांबद्दल, ज्या या कवितांना जन्म दिला; त्या लोकांबद्दल, ज्यांनी माझ्या शब्दांना अर्थ दिला; आणि त्या वाचकांबद्दल, जे या शब्दांना आपल्या मनात स्थान देतील.

'लोभसवाणी' ही केवळ माझी नाही ती प्रत्येकाच्या अंतर्मनाची आहे, जो प्रेम जाणतो, शांतता शोधतो, आणि माणूस म्हणून जगतो. माझ्या प्रत्येक कवितेची एकच आकांक्षा आहे की ती कोणाच्या तरी आयुष्यात थोडा गंध सोडून जावो. जर एखादा वाचक एखाद्या कवितेनंतर थोडा शांत झाला, थोडा हसला, थोडं विचारात गेला. तर माझं लेखन सार्थ झालं असं मी मानते.

माझ्या 'लोभसवाणी'चा हा प्रवास तुम्ही ऐकावा, तुमच्या अंतःकरणाने अनुभवावा, आणि मग स्वतःच्या मनातही अशीच एक लोभस वाणी उमलू द्यावी कारण प्रत्येक मनात एक कविता असते, फक्त ती ऐकवण्याची वेळ येते आणि तीच वेळ म्हणजेच कवितेचं उमलणं.

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

प्रस्तावना

'लोभसवाणी' हे नाव उच्चारताच एक हलकीशी मधुरता मनात झिरपते. जणू शब्दांचं मृदुल नर्तन ऐकू येतं, आणि त्यातून उमटते एक स्त्रीवाणी प्रेम, ममता, आस, आत्मभान आणि अंतर्मनाच्या गूढ लयीत न्हातलेली. या संग्रहातली प्रत्येक कविता ही जणू त्या वाणीचा एक अविष्कार आहे. कधी ती फुलासारखी नाजूक, कधी नदीसारखी ओघवती, तर कधी शांत आणि चिंतनशील.

'लोभसवाणी' हा विचाराचा उत्कट प्रत्यय आहे. येथे शब्द हे केवळ अभिव्यक्तीचे माध्यम नाहीत, ते मनाचं प्रतिबिंब आहेत. या कवितांमधील भाव हे बाह्यजगातून आलेले नाहीत; ते कवयित्रीच्या अंतर्मनातून उसळलेले आहेत. म्हणूनच या कवितांमध्ये एक आत्मिक ऊब आहे.

'लोभसवाणी' हा संग्रह म्हणजे शब्दांचा एक सुगंधी बहर कधी प्रेमाची हळवी झुळूक, कधी वियोगाची शांत संध्याकाळ, कधी आठवणींचा कोमल उजेड, तर कधी जीवनाच्या तत्त्वज्ञानाचा निखळ प्रकाश.

कवयित्री डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांनी शब्दांचा वापर इतक्या सूक्ष्मतेने केला आहे की, प्रत्येक ओळ वाचताना मनात एक नाजूक संगीत वाजतं. त्यांच्या लेखनातला गाभा म्हणजे संवेदनशीलता. ही संवेदनशीलता त्यांना प्रत्येक नात्यात, प्रत्येक प्रसंगात, प्रत्येक ऋतूत काव्य सापडू देते. त्यांच्या कवितांतील वाणी ही केवळ बोलणारी नाही, तर स्पर्श करणारी आहे मनाला, स्मृतींना, आणि कधी वेदनांनाही. हीच वाणी 'लोभस' ठरते. कवयित्रीच्या शैलीत एक वेगळीच आत्मीयता आहे. शब्दांत कृत्रिम सौंदर्य नाही, तर नैसर्गिक ओलावा आहे. कधी एका साध्या वाक्यात इतकं गहिरे तत्त्व दडलंय की वाचक थबकतो. अशी एक ओळच 'लोभसवाणी'चा गाभा सांगते. या संग्रहात भावना बाहेरच्या नाहीत, त्या आतल्या गाभाऱ्यातून उमटलेल्या आहेत.

प्रेम, विरह, आशा, अस्थिरता, आत्मसंवाद, काळाची जाणीव हे सगळं या कवितांमध्ये आहे. पण त्यातही एक सूक्ष्म सौंदर्य आहे शब्द ओझं वाटत नाहीत, तर हलकी झुळूक बनून वाचकाच्या मनावरून फिरतात. त्यात स्त्रीमनाची कोमलता आहे, पण त्याच वेळी तिच्या आत्मसन्मानाचं तेज आहे.

'लोभसवाणी'मध्ये कवयित्रीने स्वतःचा आवाज स्पष्ट ओळखून दिला आहे नाजूक पण ठाम, मृदु पण प्रभावी. या संग्रहातील काही कविता जणू आरशासारख्या आहेत वाचक त्यात स्वतःला पाहतो. काही कविता ढगासारख्या आहेत येतात, बरसतात आणि शांत जातात. काही कविता दीपासारख्या अंधारात एक शाश्वत उजेड देऊन थांबतात.

'लोभसवाणी' ही केवळ कवितांचा संग्रह नाही, तर एक संवादाची कला आहे. इथे कवयित्री आणि वाचक दोघेही एका निःशब्द साखळीत बांधले जातात. कविता संपते, पण तिचा स्पर्श मनात बराच वेळ राहतो.

'लोभसवाणी' वाचताना आपल्याला जाणवतं शब्द हे केवळ बोलण्यासाठी नसतात, ते जगण्यासाठीही असतात. ही कवयित्री ते जाणते आणि म्हणूनच तिच्या वाणीला लोभसपणा लाभला आहे. हा संग्रह म्हणजे एक वाणीचा प्रवास आहे. बालपणीच्या गंधापासून ते प्रगल्भतेच्या शांतीपर्यंत, भावनांच्या ओलाव्यापासून ते तत्त्वांच्या दृढतेपर्यंत. या प्रवासात प्रत्येक कविता एक थांबा आहे, एक आठवण आहे, आणि एक नवं आकलन आहे.

'लोभसवाणी' हे नाव जसं गोड, तसं या कवितांचं मनही गोड आहे ते गोडपण कृत्रिम नाही, तर अनुभवातून आलेलं आहे. या कवितांमध्ये जिथे शब्द थांबतात, तिथे भावना बोलतात. जिथे ओळ संपते, तिथे अर्थ उमलतो आणि शेवटी या संग्रहाचं सर्वात मोठं वैशिष्ट्य म्हणजे अंतर्मनाशी संवाद साधणं. या कवितांमध्ये वाचकाला स्वतःचा प्रतिबिंब दिसतो, आणि म्हणूनच 'लोभस वाणी' केवळ लेखिकेची वाणी राहत नाही ती आपली वाणी होते.

श्री. प्रभाकर (पंत) कुलकर्णी
देशस्थ ऋग्वेदी ब्राह्मण संघ,
लक्ष्मीनारायण सभागृह,
दादर, मुंबई

अनुक्रमणिका

१)	नव्या कळीचे नवेनवेपण	...	१३
२)	बगळ्या बगळ्या कवडी दे	...	१४
३)	काळजाचे पिकलेत ओलसर गरे	...	१५
४)	जावळाचे शेत	...	१६
५)	बकुळफुलांनो जाणून घ्यावे	...	१७
६)	आता नव्याने भातुकलीची	...	१८
७)	कविता अळवासारखी	...	१९
८)	नवी मंजूषा उघडे	...	२०
९)	आठव येते पाठव त्याला	...	२१
१०)	भारती तू जग जननी	...	२२
११)	म्हणून देतो जन्म आईला	...	२३
१२)	देवी शारदे, भक्ततोषिणी	...	२४
१३)	सुंदर जीवन सुंदर लोचने	...	२५
१४)	मधे वाहते जीवन सरिता	...	२६
१५)	शब्दांचं पहावं शब्दोळं	...	२७
१६)	सांज ढळली ढळली	...	२८
१७)	ओसंडून वाहो ही भावमंजूषा	...	२९
१८)	फुलाफुलांवर पडोत पाय	...	३०
१९)	हात तुझा रे धरून जाईल	...	३१
२०)	तुझे हळवेसे माझे होणे	...	३२
२१)	जन्म माझा शब्द वेडा	...	३३
२२)	दुधावरची साय	...	३४
२३)	स्पर्श लाभू दे मांगल्याचा	...	३५
२४)	तूच साहित्य ईश्वरी	...	३६
२५)	दाण्यादाण्यात शिरीहरी	...	३७
२६)	प्रीतशिल्पाच्या लेण्या	...	३८
२७)	मी झुळझुळणाऱ्या झऱ्यासारखी	...	३९
२८)	हे स्त्रिये तू आदिमाये	...	४०
२९)	दीपमाळ	...	४१
३०)	श्याम कुसुम तू मी गंधदाणी	...	४२
३१)	क्षणोक्षणी मोहिनी जगणे घडावे	...	४३
३२)	नमो शारदे वाग्चत्वारी	...	४४
३३)	आई वेडी एक बेडी	...	४५
३४)	जन्म सारा तुझ्यासाठी	...	४६
३५)	भावनांचा गलबला	...	४७
३६)	भेटकलिका सानूल्या	...	४८
३७)	भाव मंजूषा उमलून येते	...	४९
३८)	निसर्ग वारा पाऊस पाणी	...	५०
३९)	लिहून भाळी दिले जे आहे	...	५१
४०)	मनात माझ्या स्वप्नपालखी	...	५२
४१)	प्रेम उतरले हवे हवे	...	५३
४२)	सुखा समाधानाचा धनी	...	५४
४३)	जग नवे उजवायचे	...	५५
४४)	राम नामाचे घुंगरू बांधायचे	...	५६
४५)	थेंब थेंबा थेंबायन	...	५७
४६)	गोड सखीपरी मनी वसे	...	५८

४७) स्त्री असे ऐसी सुजन्मा ... ५९
४८) सांज मोहरे मोहरे ... ६०
४९) ओंजळीतल्या सुखाला ... ६१
५०) जगणं म्हणजे काय? ... ६२
५१) तू अशी सुंदरी मनु मंजिरी ... ६३
५२) सुख स्वर्गीय हे इथेच आहे ... ६४
५३) कधीच नाही ... ६५
५४) बाबा एक गल्ला पुन्हा ... ६६
५५) असो मोकळे श्वास आकाश तारे ... ६७
५६) किरमिजी किरमिजी प्रकाशवाटा ... ६८
५७) तू वसंत जीवनी असूनही ... ६९
५८) नवीन वाटे चंद्रमा ... ७०
५९) पागोळ्यांचा नाद झरे ... ७१
६०) मारू नको शर तू मदना रे ... ७२
६१) आली पहाट सुंदर ... ७३
६२) माझ्या मनाच्या कुपीत ... ७४
६३) नदी गीत गाताना ... ७५
६४) चंद्र खिडकीशी आला ... ७६
६५) ती पूर्णाकृती होईल ना ... ७७
६६) मागे उर्मिला ठेवली ... ७८
६७) सांज टेकली क्षितिजपाशी... ७९
६८) अव्यक्त शब्द येती ... ८०
६९) तरी आसमंती गंध माझे ... ८१
७०) एक दिवाळी मनात चाले... ८२
७१) सण भाऊबीज येतो ... ८३
७२) जितके जगणे उजळ उजळणे ... ८४
७३) जळते अजूनी पणती ... ८५
७४) चला सावरू दिवाळी ... ८६
७५) संस्कृताची संस्कृती हो ... ८७
७६) भुरळ भुरळते कधी कधी... ८८
७७) धुक्यातल्या धुंदीमध्ये ... ८९
७८) ओसंडून वाहते मंजूषा ... ९०
७९) एक संदुक आज्जीकडची ... ९१
८०) शब्द आले शब्द गेले ... ९२
८१) नवी पहाट होऊ दे ... ९३

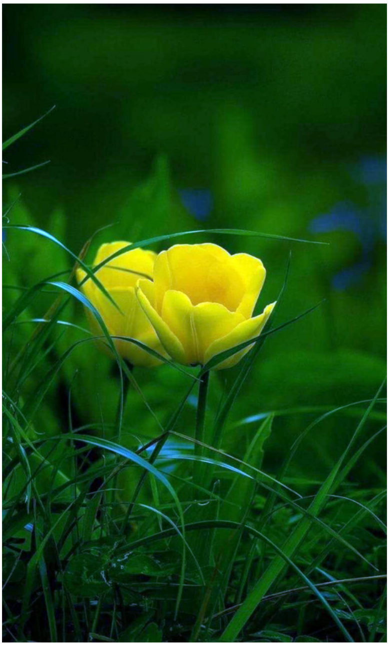

(१)
नव्या कळीचे नवेनवेपण

काळी माती हिरवी फांदी
कळी कोणती न ठाऊक
उमलून येईल कळेल तेव्हाच
रंग रूप तिचे भावुक

म्हणून फुलविणे जरुरी असते
तसे पोसणे माहीत
असू द्यावी की जाण तयाची
खुणा शोधणे काहीत

काय हवे ते पुरवीत जाता
जीव आकार घेई
पोषक वातावरणामधुनी
असणं साकार होई

श्वास जरा मोकळा तो द्यावा
जरा मोकळ्या वाटा
आपुलकीचा गंध मिळावा
काय करे मग काटा

अंगा अंगावरती ऋतूंची
शाल मऊ पांघरता
आले वादळ तरीही न राही
पाकळीही गांगरता

रोज नव्याने नव्या सकाळी
नवेच होऊन जाणे
नव्या कळीचे नवेनवेपण
सदा नवेले रहाणे

दि.१६/०७/२०२४
रात्री ११.५४ वा.

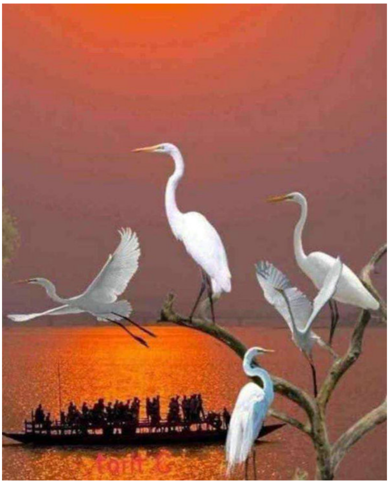

(२)
बगळ्या बगळ्या कवडी दे

या बगळ्यांच्या झाडाला म्हणे
जाग नवी आली
तांबडे फुटता आकाशाला
उषा उतरली खाली

माना वळवून अंदाजांच्या
सीमा बांधल्या जातील
पंखांवरल्या कोरीवतेतून
दिशा टांगल्या जातील

सांज असो की सकाळ आता
रंग ढवळा बगळ्यांचा
त्यावर पडतील किरण सोनेरी
तरी संग ढवळा बगळ्यांचा

मुश्कील बगळे मिश्किल बगळे
सोंग ढोंग बगळ्यांचे
रंग धवल परी कृष्ण काळीजे
पोंग बोंग बगळ्यांचे

असले तापस किती चालायचे
कळेल एकदा सारे
अन बगळ्यांचे खरे रंग मग
दाखवून देईल वारे

तोवर चालो तुमची शाळा
बगळ्या बगळ्या कवडी दे
जगताना तू एक तरी मग
सच्चाईची दमडी दे

दि.२३/०७/२०२४
सकाळी ०९.१२ वा.

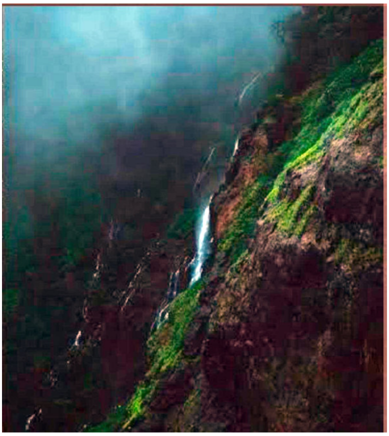

(३)
काळजाचे पिकलेत ओलसर गरे

डोंगराला जाग आली वाहतात झरे
काळजाचे पिकलेत ओलसर गरे

टणकशा देहावर पावसाचा शेला
मनातुन पर्वत ढगातचि गेला

आली बागडत कशी मिठीतुन राणी
पावसाची कानामध्ये त्याच्या गात गाणी

कोणी कसे फिरकेना उन्हाच्या झळात
एकटाच डोंगुर हा विराण काळात

आता सुखे अंग त्याचे मोहरून गेले
पांग फिटताना डोळे भरभरून आले

दि.२९/०७/२०२४
सकाळी ०८.३१ वा.

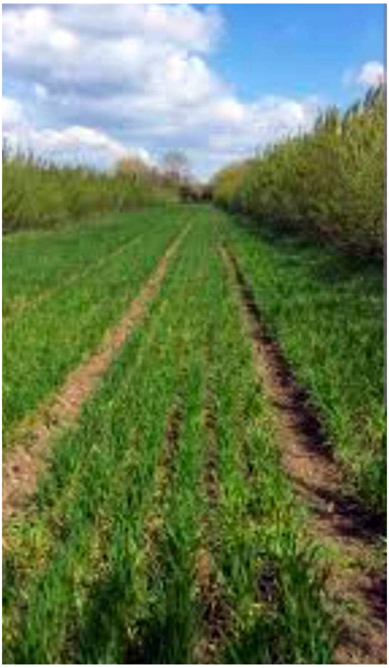

(४)
जावळाचे शेत

जावळाचे शेत उगवून किती डोले
पावसाच्या संगतीने हिरवाई बोले

आकाशाला टेकायचे मनी रोपट्याच्या
जमिनीशी नाळ मुळे बांधलीत त्याच्या

मधे वारा खेळवितो पाळण्यात बाळं
कवळ्याशा अंकुरांचे तान्हुले की चाळं

हसतात बोलतात खेळतात रोपं
पावसात जगायाचं आहे किती सोपं

नको दडी मारू बाबा हिरमुसतील
सुकूनिया पात्या रडू मुसमुसतील

दि.३०/०७/२०२४
सकाळी ०७.३८ वा.

(५)
बकुळफुलांनो जाणून घ्यावे

बकुळफुलांनो जाणून घ्यावे
हळवे माझे मन
सुगंध भरला जसा मोहवी
मोहे तन कण कण

उपवन फिरता दिसता तुम्ही
हासत उमलून आल्या
सांगा पाहू काय मनीच्या
आठव जाग्या झाल्या

कुठे कुणी तो मनात बसला
दिसला की नाही ग
म्हणून मनातून अलगद डोळे
मिटून तया पाही ग

उमलून येणे दुजियांसाठी
फुलणे तसेच असते
स्वतःसाठी कधीच आपुले
जगणे का ग नसते

कधी कुणी का घेईल समजून
आपुला तो होताना
येईल का मग काळजातची
कुठेच न जाताना

दि.०२/०८/२०२४
रात्री ११.३२ वा.

(६)
आता नव्याने भातुकलीची

इवली इवली भातुकली अन्?
इवले इवले सारे
इवल्या इवल्या हातांवरती
जग इवलेसे न्यारे

चूल इवलुशी न पेटवता
ऊब केवढी देते
वरण भात पोळी भाजी
सारे शिजवून देते

पाटावरती प्रेम बसवुनी
माया खाऊ घाले
घासामधले घास भरवता
लळा जिव्हाळा चाले

बालपणीचे असे सोहळे
डोळे माझे ओले
खऱ्या संसारी डोकावून ती
भातुकली मज बोले

तसेच राहो निरागसाचे
जगणे सुंदर राणी
राजा खोटा घरकुल खोटे
खरी प्रीतीची गाणी

ऐक सांगते पुन्हा मांड तू
भातुकलीची कहाणी
नकोच आणूस अवखळ डोळा
पुन्हा कधीही पाणी

हसली भांडी हसला खेळही
हसला तो थाट माट
आता नव्याने भातुकलीची
पुन्हा चालते वाट
मधुरशी पुन्हा चालते वाट

दि.०८/०८/२०२४
सकाळी ०७.३८ वा.

(७)
कविता अळवासारखी

सुचली कविता अळवासारखी
हृदयाच्या पानावर
तिज सौंदर्ये काळीज खुलते
ना ये भानावर

तिज सांभाळून ठेवण्यासाठी
लगबग अंतःकरणी
ती तर कविता शब्दांमधुनी
भाव चंचल की हरणी

सरसर येते सर कवितेची
जरा विसावत हृदयी
पटकन घेते ठाव कविता
रसिकांच्या सहृदयी

खुणा तिच्या त्या दवांसारख्या
शोभवून मज जाती
नाव फुकाचे माझे करण्या
शब्दखुणा मज हाती

भाव बोलके संदेशांचे
रसिकवरांच्या गावी
शोधत रहाता माझी कविता
ती वाट वाचकां दावी

पुन्हा नव्याने रोज च येते
सर ही कविता होऊन
दवबिंदूंशी नाते जडते
शब्दार्थांना लेऊन

दि.१६/०८/२०२४
सकाळी ०९.१९ वा.

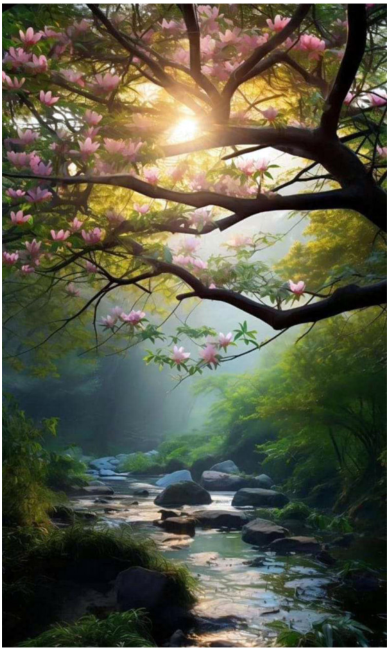

(८)
नवी मंजूषा उघडे

प्रभातकिरणे डोकावली अन्?
लहर चैतन्य उठली
झाडे वेली पाना फुलांच्या
गावी वार्ता कुठली

चला चला की उषःकाल हा
आला आता आला
एक सुरेख हा दिन भेटाया
उत्सुक किती हो झाला

पुन्हा नव्याने श्वासांवरती
हक्क वाटतील आता
क्षणा क्षणांच्या खुणा सापडो
काळ ओलांडू जाता

झुळझुळ झुळझुळ सूर वाहती
हसरे प्रवाह खळखळ
आत उसळते जीवन ऐसे
रुधिर वाहते सळसळ

रंग नव्याने येती बिलगण्या
नवी मंजूषा उघडे
हरखून जावे अशी मधुरशी
पहाट सुंदर उघडे

दि.१९/०८/२०२४
सकाळी ०७.१२ वा.

(९)
आठव येते पाठव त्याला

उधाणलेल्या हृदयतरुवर
कलिका उमलून येती
पल्लव नसली तरीही ऋतू हे
धुंद झुलून जाती

आत असावी एक प्रेरणा
कुण्या चंद्राननेची
चरणतळाला सागर यावा
लहर उठो कामनेची

आकाशातील खुलून आल्या
ऐक चांदव्या राजा
आठव येते पाठव त्याला
दूर जो साजन माझा

येईल जवळी खुले ही कळी
लाज उमटून यावी
चांदण्यातल्या रातीमध्ये
मी त्याची होऊन जावी

गालावरती मदनलेख तो
लिहून जवळी घेईल
खुशीत तेंव्हा सुमनपाकळी
बहरुन कवळी येईल

दि.२१/०९/२०२४
सकाळी ०७.५८ वा.

(१०)
भारती तू जग जननी

वीणा वादन चाले निरंतर
स्वर देशी जगताला
सूर स्वामिनी तूच वाणीही
कवन तुझ्या स्वागताला

या विश्वावर अनंत करिशी
माते तू उपकार
शब्दरूप तू अर्थदायिनी
भाव तू अपरंपार

शुभ्रवसना तू धवलशारदे
विद्यादायिनी तू माते
कला कलांची अधिष्ठात्री तू
तव गुणगाना मी गाते

गायनातल्या सप्तसुरांच्या
पलिकडली तू सुराली
सर्ग निसर्ग नि सृष्टी न्हाते
अशी तुझी ग स्वराली

नाद ऐकू दे सादही तू दे
कला कलांनी कला दे
अखिल ब्रह्मांडाच्या माते
विद्या मज सकला दे

आशीष लाभून कीर्ती वाढू दे
दश दिशांस व्यापिनी
चरणतळी मज तुझ्या राहू दे
भारती तू जग जननी

दि.२२/०९/२०२४
रात्री ०८.५१ वा.

(११)
म्हणून देतो जन्म आईला

चोचीमधल्या चोच कहाण्या
पिल्लांसाठी सोस
वात्सल्याचे क्षण हे टिपावे
लोचनात भरघोस

तिन्ही त्रिकाळी येते आई
चारा दाणे घेत
भरवून जाते घास मायेने
एक दिलासा देत

जीव इवलुसे इवल्या गाठी
गतजन्मीच्या नात्यासाठी
कोण कुणाच्या साठी झटते
कोण कुणाच्या राहे पाठी

झिजवून काया झरते माया
डोळे पाणावून
ती असते वा नसते तरीही
काळीज जा न्हाऊन

आई म्हणजे काय रसायन
देवासी कळले ना
म्हणून येथे अवतारातून
प्रेम तिचे फळले ना

असो कोणती काया माऊली
माया तीच दिसते ना
आई बाहेर आई आतून
कणाकणात वसते ना

आई म्हणजे तत्त्व आगळे
तत्वांच्या पलीकडले
आईविना मग जीवन सारे
अडखळून का अडले

उत्तर नाही त्याच्याकडेही
आई अशी घडण्याला
म्हणून देतो जन्म आईला
बाळ पुन्हा होण्याला

दि.१३/१०/२०२४
सकाळी ०९.२५ वा.

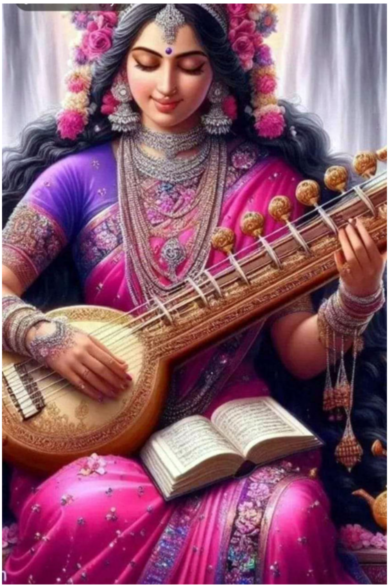

(१२)
देवी शारदे, भक्ततोषिणी

प्रसन्न मुद्रे पुस्तकधारिणी
स्वमग्ननिरता तू वीणा वादिनी
सुहास्यवदना मुक्तकेशिनी
मधुर माधुरी हे मंजुभाषिणी
देवी शारदे, भक्ततोषिणी ।।१।।

भाषा भारती तू वाग्विलसिनी
समाराधने कृपा प्रदायिनी
करांगुलीतून स्वरां आळवून
सुरम्य स्वर झंकारकारिणी
देवी शारदे, भक्ततोषिणी ।।२।।

सालंकृत तू अलंकारिणी
नवरस धात्री भाषाकामिनी
नानाविध साहित्यविधांची
तूच सरस्वती उगमप्रदायिनी
देवी शारदे, भक्ततोषिणी ।।३।।

संगीताची सप्तसुरावणी
स्वर्गीय सारे सूरमोहिनी
आत्मिक ब्रह्मज्ञानदायिनी
सद्बुद्धीची तूच सारणी
देवी शारदे, भक्ततोषिणी ।।४।।

प्रज्ञा प्रतिभा मेधा जननी
वेदज्ञानमुनीजनमननी
अतुल्य दे वरदान शारदे
साहित्याच्या उत्तम करणी
देवी शारदे, भक्ततोषिणी ।।५।।

दि.२०/१०/२०२४
सकाळी ०७.४७ वा.

(१३)
सुंदर जीवन सुंदर लोचने

आकाशातील रंग मोहिनी
उतरून येते जेव्हा भूवरी
जलाशयातील प्रतिबिंबाने
मोहित होते तीच तियेवरी

मीच आहे का इतकी माधुरी
मीच सुंदरी प्रश्न पडे
तिच्या भोवती गोड गोडुले
फिरते कोडे असेच घडे

उमलून आल्या कळ्या हासल्या
पाकळ्यात निज खळ्या पहा
आणि परागांच्या सुरभीने
सुगंध वेडा करी अहा !

जळात उठती नाजूक लाटा
भेटून वाटा शोधू जरा
वृक्ष डोलतो आनंदाचा
मधोमध जीवनी खरा

त्या मेघांच्या मालेवरती
आशा आकांक्षा राहती
सुंदर जीवन सुंदर लोचने
चित्र सुखाचे जे पाहती

दि.१७/११/२०२४
रात्री ११.५३ वा.

(१४)
मधे वाहते जीवन सरिता

संथ वाहत्या नदीस येथे
भेटतो की नगराज
पाहून तन्वी अवखळ चंचल
लेई हिरवा साज

गर्द हरित एका काठावर
निवांत पहुडले डोंगर
जणू वयस्कर कुणी घरातील
नजर ठेविती चहुवर

दुसऱ्या काठावरी तारुण्ये
मुसमुसलेली सृष्टी
हिरव्या पोपटी कवळ्या तृणांची
रसरसलेली दृष्टी

एक ऐलतीर आयुष्याचा
कळ्या भरलेल्या कवळ्या
एक पैलतीर जरठ पानुल्या
गळणाऱ्या झावळ्या

मधे वाहते जीवन सरिता
दो काठांची धारा
उदयाचली वा अस्तालाही
देत राहे सहारा

दि.२४/११/२०२४
सकाळी ०८.२७ वा.

(१५)
शब्दांचं पहावं शब्दोळं

गाठ मारून होतंय गाठोडं
वाट लावून करणं वाटोळं
वेटोळ्या वेटोळ्यांचं वेटोळं
दाटून येतंय ते दाटोळं

काट काट काटतंय काटोळं
झोपायला लागतंय खाटोळं
पाण्यात चाटुंचं चाटोळं
काय काय छाटतंय छाटोळं

जाता जाईना जातोळं
दात्र्या दात्र्यांचं दातोळं
नात्या नात्यांचा गुंता नातोळं
पातळ पातळ पातोळं

फाटकं तुटकं फाटोळं
बेटा बेटांची गर्दी बेटोळं
माती माती न ढेकळं मातोळं
गाढवाचं लाथांचं लाथोळं

अशा शब्दांचं पहावं शब्दोळं
मोहा मोहाचं पडतंय मोहोळं
भावभावनांचं भावनिक भावोळं
किती जल्मांचं जगणं जगोळं

दि.२६/१२/२०२४
रात्री १०.४३ वा.

(१६)
सांज ढळली ढळली

सांज ढळली ढळली
रात सळसळली सळसळली
तिथं पल्याड कोण जागं
दिस नागीण वळवळली वळवळली

ढवळ्या ये र ये दोस्ता माझ्या
सोनकड्या घे शिंगात तुझ्या
खांदा वशिंड पिळदार बाणा
संग चालशील सदा रं राजा

कुणी सांडलंय केशर पोतं
देवा सुरव्याचं नभी गणगोतं
कसं टेकलंय थकून बिंब
रात व्हणार अंधारचिंब

कोण जागतंय रातभर हिथं
तांबडं फुटंल पूर्वला तिथं
एक पान जाय पलटुन कसं
काळ काळाचं साम्राज्य जिथं

चल चल घरला धरू रं आसरा
कारभारणीचा मुखडा हासरा
वाट पहात राहतोया गुपचूप
माझ्या घराचा सोनाळ उंबरा

दि.२८/१२/२०२४
रात्री ०९.३४ वा.

(१७)
ओसंडून वाहो ही भावमंजूषा

दिस शेवटाचा नित्य गोड व्हावा ।
म्हणून चालला, उठाठेवा ।।

किती भोगीयले दुःख नि वेदना ।
जपून ठेवीन, संवेदना ।।

कसे मी मांडावे हिशेब नि ताळे ।
काय मेळविले, काय गमावले ।।

जे जे आले दुःख पदरात वेचू ।
सुखा कवटाळून, मोदभरे नाचू ।।

काय मी मागावे संवत्सर संपता ।
गोड व्हावी देवा, आरंभ सांगता ।।

नव्या दिसासाठी नवी आशा उषा ।
ओसंडून वाहो ही भावमंजूषा ।।

दि.३१/१२/२०२४
रात्री ०७.५७ वा.

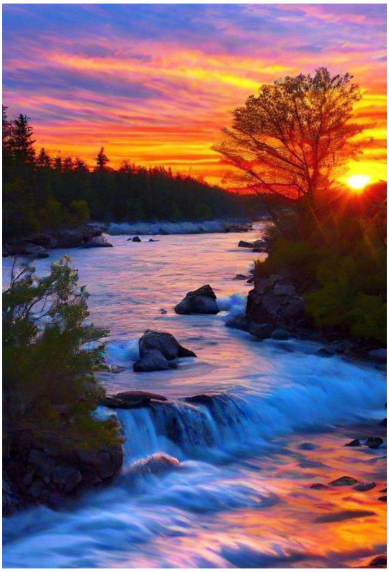

(१८)
फुलाफुलांवर पडोत पाय

असे वाहणे असे उगवणे असे
लकाकणे जमेल काय
असे राहणे असेच जगणे
असे चमकणे जमेल काय

कुणी कुणाच्या साठी झुरणे
विनाकारणी जमेल काय
जळून कापूर जैसे उरणे
तरीही हासणे जमेल काय

चंदन संपून जाते उगळून
तरीही सुगंधी जीवन काय
दवबिंदूंचे क्षणात मोती
त्यात मना हे अडकून जाय

रंग कोणते आले नशिबी
सुरंगीत सूर नाहतील काय
ढगात गोळा थेंब धरेवर
नद्या खळखळू वाहतील काय

काटे कितीही असतील तरीही
फुलाफुलांवर पडोत पाय
दुःख मनीचे हवेत वेडे
झणी उडूनी जाईल काय

दि.०८/०१/२०२५
रात्री १०.३० वा.

(१९)
हात तुझा रे धरून जाईल

झुरून जाईल तुझी सखी रे
संपली तरी उरून जाईल
तूच जर कधी अव्हेरले तर
मरणालागी स्मरून जाईल

क्षण प्रेमाचे तुझे आठवून
जन्मोजन्मी तरून जाईल
जीव सोडला तरीही संचित
तुझ्याच नावे करून जाईल

कधी सुन्या अंधाऱ्या राती
प्रीतचांदणे झरून जाईल
आले संकट झेलून घेता
चक्रची सारे फिरून जाईल

रिक्त होत जरी गेले कधी तरी
तुझी मी झोळी भरून जाईल
वाहत वाहत कालौघातून
हाक दिलीस तर ठरून जाईल

असे तुझे रे जग स्वप्नीले
क्षणाक्षणाला करून जाईल
सावलीरूपे येत साथीशी
हात तुझा रे धरून जाईल

दि.१०/०१/२०२५
सकाळी ०८.१० वा.

(२०)
तुझे हळवेसे माझे होणे

कातर कातर अधरांवरती
साजन स्पर्शाची शेवंती
थरथर नवथर मीलन राती
बुजरी सखी का ती लाजवंती

नव्या नवेल्या अधीर वेळा
वाट पाहणे जीवास चाळा
नजर भेटली तरीही वाटे
साजन जवळी जवळी आला

श्वासांवरती गंध पेरणे
मंद चांदणे भुई ओघळणे
नभात पाहून निशाकराला
उगाच वसुधेने पाघळणे

वाऱ्यावती जरी आली की
हाक कुणा दुसऱ्यास मारली
आवाजाच्या हव्या स्वराने
प्रिया तुझी बघ काळीज हरली

तुझे चालणे तुझे बोलणे
सहवासाने जीवन कळणे
हळूच कानी वदला सखया
तुझे हळवेसे माझे होणे

दि.११/०१/२०२५
सकाळी ०९.४२ वा.

(२१)
जन्म माझा शब्द वेडा

कोणत्या शब्दात मांडू
भावनांचे हे पिसारे
मोर खुलतो नाचतो अन
हृदयी उठती हे धुमारे

शब्द माझे मित्र तरीही
शब्द कुंठित कधीतरी
शब्द बोलून सांगतात नि
मौन धरती कधीतरी

शब्द येती संगतीला
म्हणून शब्दांची परी
शब्द माझे सोबती अन्
साथ देती ते खरी

शब्द शब्दांच्या खुणांना
शब्द होऊन मांडते
शब्द बनुनी रुधिर वाहती
शब्द सुरभी सांडते

शब्द वेडे कीं शहाणे
शब्द लाटा कीं तराणे
शब्द माझी स्पंदने अन्
शब्द शब्दांचेच गाणे

आज माझे शब्द घे तू
ऐकुनी कवितेतले
शब्द माझे सार व्हावे
येथले अन तेथले

जन्म माझा शब्द वेडा
शब्द मोगरी केवडा
शब्द दे आधार मजला
शब्द हृदया एवढा

दि.१८/०१/२०२५
रात्री १०.४७ वा.

(२२)
दुधावरची साय

माया जेंव्हा रूप घेते
साकारते माय
तिच्या वात्सल्याचे स्तन्य
दुधावरची साय

वासराच्या ओढीलागी
हंबरते गाय
तिचे मूक काळीज हे
दुधावरची साय

घरट्यात पिल्लं
चोचीमध्ये दाणा जाय
पक्षिणीचे प्रेम होई
दुधावरची साय

कासवीच्या नजरेनं
पिल्लं वाढताय
पोसते ती पाहताना
दुधावरची साय

ऋण कसे फेडणार
दुधाचे कोणी
अमृताची ठेव आई
ठेव संभाळोनी

सायीसाठी दूध मंद
आचेवर तापवा
माय कशी कुणी तिच्या
सारखे दाखवा

काही नका मागू दुजे
धरा तिचे पाय
आई म्हणजे जिव्हाळ्याच्या
दुधावरची साय

दि.१९/०१/२०२५
रात्री ११.५३ वा.

(२३)
स्पर्श लाभू दे मांगल्याचा

विसरून जाऊ सारी कटुता
मनात कसल्या भिंती बांधता
मधुर होऊ दे आठवणी अन
गोड होऊ दे अशी सांगता

चुकले झाले गेले जाऊन
मिळू दे पावन त्या गंगेला
पुन्हा नव्याने सुरू होऊ दे
आयुष्याचा खेळ रंगेला

नकोच गाठी राग द्वेषाच्या
खुणगाठी जरा घट्ट बांधू या
उसवून उखडून गेल्या जागी
प्रीत धाग्यांनी वीण सांधू या

स्वच्छ ठेवू मन दर्पण विमल हे
अर्पण सारे ईश्वर चरणी
करू समर्पित जे जे करणे
कर्म चांगले उदात्त करणी

क्षणाक्षणाला आशीष त्याचे
कणाकणाला गंध तयाचा
नको येथली पापी गठडी
स्पर्श लाभू दे मांगल्याचा

दि.२०/०१/२०२५
रात्री १०.२५ वा.

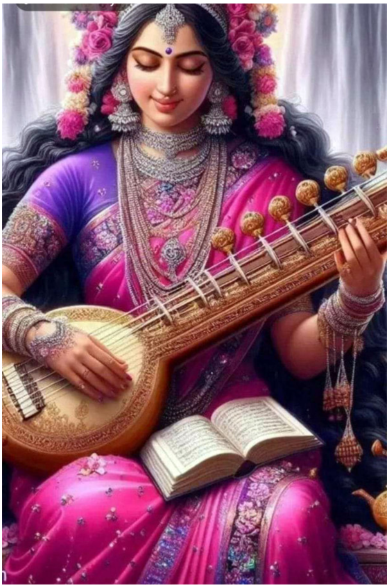

(२४)
तूच साहित्य ईश्वरी

तूच भारती वाणी जननी
तूच माते सरस्वती
वसंत पंचमी शुभदिनी झाली
शारदे देवी तव उत्पत्ती

हंसवाहिनी जगती ख्याता
तूच पूज्या वागीश्वरी
तूच शब्द अन अर्थ जागृती
तूच साहित्य ईश्वरी

कुमुदी म्हणती तुज काहीजण तर
काही वदती ब्रह्मचारिणी
बुद्धिदात्री तू प्रज्ञा मेधा
प्रतिभेची ग वरदायिनी

तेजस्विनी तू चंद्रकांतीयुता
तूच शब्दब्रह्मांडिनी
भुवनेश्वरी तू अर्थ सार्थकी
शक्तीयुता तू प्रचण्डिनी

जिव्हाग्रावर वसशी माते
नित्यरूपा ब्रह्मवादिनी
तुझ्या कृपेने जन्म फळावा
तूच परमार्थसाधिनी

दि.०२/०२/२०२५
सकाळी ०९.४७ वा.

(२५)
दाण्यादाण्यात शिरीहरी

रान झाडांच्या सावलीत
जरा जरासं इसावलं
शेताशेताच्या बांधाला
माड माडाचं गाव गावलं

दूर पल्याड नदीच्या
काठाकाठानं जीव रमला
मनामनात चढतोया
हिरव्या सपनांचा इमला

पायाखालची माती ही
कणाकणात रुजतीया
येता मायेची सर सर
वली चिंब ती भिजतीया

रोज पूजा मी बांधतीया
शेत कसून रांधतीया
घरादारात सुख सांडऽऽ
कानाकानात सांगतीया

हिव जराशी झोंबतीया
शिरशिरी अंगावरी
रान जीव व्हता माझा
दाण्यादाण्यात शिरीहरी

दि.१७/०२/२०२५
सकाळी ०७.५७ वा.

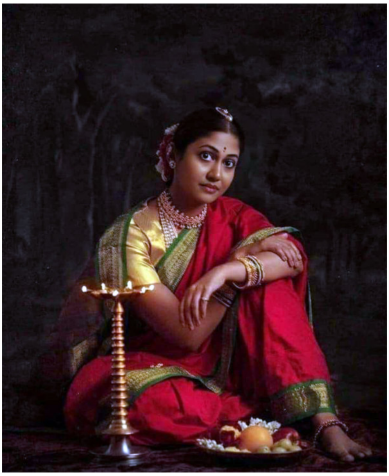

(२६)
प्रीतशिल्पाच्या लेण्या

समईतल्या वातीसारखी
तेवत राहीन तुजसाठी
दो नयनांच्या दो ज्योतींनी
वाट पाहणे तुजसाठी

सांज सकाळी तुझीच पूजा
हृदयमंदिरी देव्हारी
काळजातल्या कपाटात तू
तूच आतल्या गाभारी

सुगंध येईल तुला साजणा
भावफुलांच्या माळेचा
घे गुंफून तू हार गळ्यातच
गोड मिठीतील प्रणयाचा

अत्तर तुजला स्वप्नफुलांचे
तिलक प्रीत गंधाचा
इंद्रधनू खुलवीन सख्या
मी राधा तू श्याम रंगाचा

बसले आहे तुजला पाहण्या
मनात कोरुन घेण्या
रोज रेखिते तुझ्याचसाठी
प्रीतशिल्पाच्या लेण्या

दि.२०/०२/२०२५
रात्री १०.५८ वा.

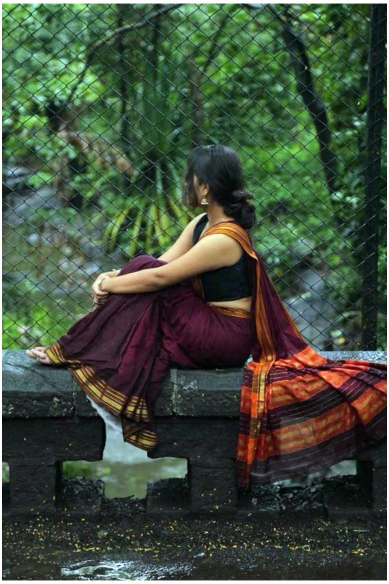

(२७)
मी झुळझुळणाऱ्या झऱ्यासारखी

मी झुळझुळणाऱ्या झऱ्यासारखी
तू सागर अगाध अवखळ
मी शांत वाहते नदी होऊनी
तुझी सदोदित खळखळ

असे वाटते निवांत बसते
जरा तुझ्या सोबती
जरा रुजू दे खोल सख्या बघ
तुझी माझी ओळखी

पानापानावरून सळसळ
हवा करी गुदगुल्या
फूल होण्याच्या स्वप्नी रंगून
हरखून जाती कळ्या

एकटक मी पाहत राहते
वाट तुझी किती वेळ
किती मोहिनी घालत जातो
प्रीतीमधला खेळ

रूप पाहता माझे निखरले
असा तू पघळून जाशील
अलगद येऊन जवळी मग तू
मिठीत मिटुनी जाशील

दि.२४/०२/२०२५
रात्री १०.४२ वा.

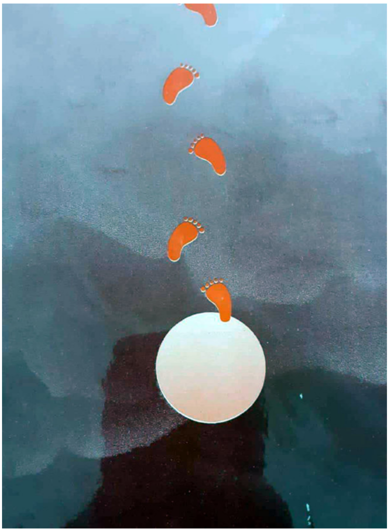

(२८)
हे स्त्रिये तू आदिमाये

सोड तू पाऊलखुणा
या तारकांच्या अंगणी
एक चमचमती तुझी तू
होऊ दे ना चांदणी

मोजताना नभ तुझे तू
व्यास मोठा कर जरा
केंद्रबिंदूच्या सभोवती
तुज सुखाचा जरी गरा

एक एका पादाक्रांतून
तू शिखरे गाठून जा
तू कितीही विस्तारलीस तरी
आत खोल साठून जा

हे स्त्रिये तू आदिमाये
आदिशक्ती प्रभाविनी
तूच आरंभाची माया
तूच अंताची रागिणी

तुज नमन माझे नमन घे
अर्घ्य घे तूच चरणी गे
काल स्थल देवी देवता वा
तुजमुळे सत्करणी गे

दि.१०/०३/२०२५
रात्री ०९.४४ वा.

(२९)

दीपमाळ

मनाच्या गाभाऱ्यात
आत्मरंगाची देवता प्रतिष्ठित असावी
अन हृदयमंदिराच्या प्रांगणात
सत्व भावनांची दीपमाळ दिसावी

ही दीपमाळ कणखर कभिन्न पाषाणाची
पण प्रकाशाची उतरंड उरात ठेवणारी
रोज आतून आशेचा पूर
अन उत्सवात दिमाखानं तेवणारी

खुणा राहतील न तिच्या अंगाखांद्यावर
स्नेहतैलाच्या काही तेज काजळीच्या
जनमनात ज्योती राहतील
दीपमाळेच्या पाजळीच्या

तिला पाहताना
रोजच देवदर्शन व्हावे
तिने आतल्या आत
न उजळताही कृतार्थ रहावे

मनमंदिराची खुण अशी
भावनेची दीपमाळ
एक एक दिवा पेटवत
अंधारातही होईल सकाळ

कळसाच्या उंचीची किंवा
कधी थोडी अधिक
आकाशाला गवसणी घालत
बोलते न दीपमाळ शुद्धिक

म्हणूनच देवाच्या आधी
दीपमाळ पहावी
भक्तीभावनेतच खरी
पूर्णता रहावी

दि.२५/०३/२०२५
सकाळी ०९.३२ वा.

(३०)
श्याम कुसुम तू मी गंधदाणी

रंग सावळे दलही कोवळे
श्याम कुसुम तू मी गंधदाणी
गर्भरेशमी प्रीत फुलावी
धुंद राधेची ही छंदगाणी

तुझी निळाई मनात भरली
राधा सावळी उरली
जाशी तू जेथें तेथे येईन
राधा सावली ठरली

निळ्या नभातुन मेघश्याम हा
श्याम सावळा राजे
यमुनेच्या लाटांतून आजही
गीत प्रीतीचे गाजे

सांज सावळी रात काजळी
सकाळ श्यामल होते
संध्या समयी आकाशाची
वसुधा प्रेयसी होते

रंग तुझा मी कोरून घेईन
हृदयाच्या पाकळी
स्मित सावळी हसली वेडी
गालावरची खळी

दि.२६/०३/२०२५
रात्री ११.४० वा.

(३१)
क्षणोक्षणी मोहिनी जगणे घडावे

बीज जाई अंकुराचे डोलणे पहा
रोपट्याच्या नानाविध कळा त्या अहा!

झाड होई पाने लक्ष लगडत जाती
कळ्या कोंब मुकुलित बागडत रहाती

कळी कळी उमलता फूल जाहले
कळी कुठे आता ती हो फूल जाहले

रूप आधी आधीचे रूपांतर होता
नवनव्या भूमिका वेषांतर होता

कसे कुणी कशाच्या प्रेमात पडावे
क्षणोक्षणी मोहिनी जगणे घडावे

दि.१०/०४/२०२५
रात्री ११.२१ वा.

(३२)

नमो शारदे वाग्चत्वारी

नमो शारदे वाग्चत्वारी
तू वाणी स्वामिनी
शब्दरूप तू सबाह्य अंतरी
नित्य अर्थगामिनी

वीणा वादन ऐकून स्वर्गीय
सूर दिगंती प्रकटले
सप्तसुरांच्या निनादातुनी
रम्य संगीत उमटले

श्वेतवसन तू धरिले धरिली
शुभ्र तेजोमय कांती
सृष्टीमध्ये ध्वनी प्रदाने
झाली जणू गे क्रांती

तू विद्यांची अधि सम्राज्ञी
कला उगमिनी तू
तूच सकल माते बुद्धीची
प्रेरक गामिनी तू

तुझ्या कृपेने सूर स्वरांची
विद्यांची मिळवणी
तुझ्या प्रसादे काव्य स्फुरण मज
नव निर्मिती उजळणी

दि.१४/०४/२०२५
सकाळी ०८.५३ वा.

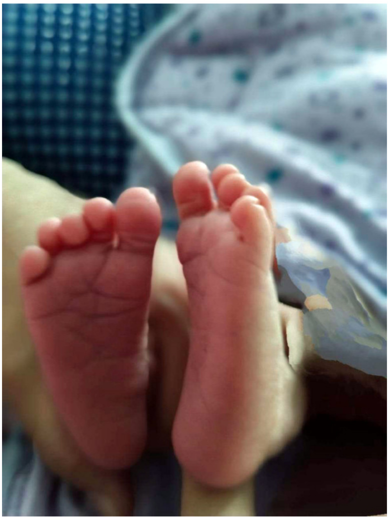

(३३)

आई वेडी एक बेडी

इवल्याशा पावलांचे
सुख अनमोल
दुनिया आईची फिरे
लेकरांभोवती गोल

श्वास कसे भारलेले
त्याच्या श्वासाने
जगणेच जणू भरे
त्याच्या ध्यासाने

पाजविता पान्हा कान्हा
सुखावीत जाय
किती उपकार त्यांच्या
मुळे घडे माय

चुकलेल्या हुकलेल्या
क्षणांना मागते
आई वेडी एक बेडी
अजब वागते

कुणी म्हणे पाळण्यात
दिसतात पाय
कसेही असले बाळ
माया होत जाय
आई माया होत जाय

दि.२४/०५/२०२५
सकाळी ०८.४९ वा.

(३४)
जन्म सारा तुझ्यासाठी

ये न बाळा आईच्या रे कुशीत खुशीत
वात्सल्याचा पान्हा मिळे मायेच्या मुशीत

रूप तुझे लेकरा रे बालमुकुंद
अंगाखांद्यावर खेळे गोड गोविंद

तुला अंजारता गोंजारता सुख वाटे
आईपणाचीच मला लागे भूक वाटे

जन्म सारा तुझ्यासाठी श्वास वेचले
जगताना मरताना ध्यास घेतले

छबी तुझी मनामध्ये जीव दंगला
तुझ्या भोवताली माझा जन्म रंगला

दि.०५/०५/२०२५
सकाळी ०७.४६ वा.

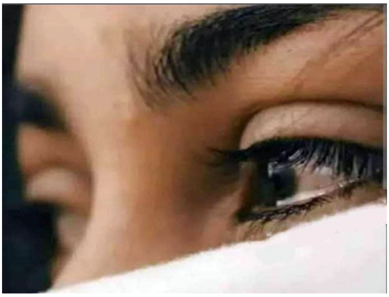

(३५)

भावनांचा गलबला

नभ दाटले दाटले
मग आभाळ फाटले
आत एक माझ्या वेड्या
मला काहूरा गाठले

सोशीयेल्या तापलेल्या
संसाराच्या किती झळा
आत उठतात किती
वेदनेच्या खोल कळा

जखमांच्या वणामध्ये
जगलेले खुपलेले
आत शिलगत्या दुःखा
सांगा काय बोचलेले

काटे अनंत टोचती
शल्ये काळीज विव्हळ
कसे मोजावे मनाचे
झाले अमाप शकलं

वारा हिव देत व्हता
आता वावटळ झाला
कसं सांगू ह्रदयात
भावनांचा गलबला

दि.०६/०५/२०२५
रात्री ११.५७ वा.

(३६)
भेटकलिका सानूल्या

तिन्ही सांजेला नेशी का मला
निवांत नदीच्या काठी
जिथे सांधले पूल आपुले
भावप्रीतीच्या गाठी

रात होऊनी मिटण्या आधी
दिवाकराचे बिंब
होत जातसु परस्परांच्या
प्रेमातून की चिंब

रंग सांजेचे आकाशातून
पसरून जाता जाता
मी तुला लाभले आहे कितीदा
हरवून गाता गाता

विसरून मजसी जात असे मी
तूच तू सांजेकाठी
अल्याडही तू पल्याडही तू
मनी सांजेची दाटी

जशा रंगल्या रंग लेऊनी
त्या तरुवर पानूल्या
किती ओळखून घ्याव्या राजा
भेटकलिका सानूल्या

दि.०९/०५/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

(३७)
भाव मंजूषा उमलून येते

दिसते काही भिडते आणिक
प्रतिभा उमले अंतर्मनी
थेट काळजा पोचत जाते
शब्द होऊनी उतरे कुणी

भाव कुणाच्या मनात दडले
ते मज कळते असे का घडले
रात्र अमावस किट्ट अंधारी
कुठून भावुक चांदणे हे पडले

काही पाहता काही सुचते
उपमा रूपक जवळी बसते
उंच भराऱ्या मार कल्पना
हळूच खुदकन गाली हसते

कधी मोहिनी कधी विराणी
मनात माझ्या प्रतिभा गाणी
सुयोग्य वेळी रचते सुंदर
ईश देणगी आहे शहाणी

मजजवळी प्रतिभा ही म्हणुनी
भाव मंजूषा उमलून येते
रोज नव्याने साहित्याची
एक उषा बघ उजळून जाते

दि.२१/०५/२०२५
रात्री ११.५३ वा.

(३८)
निसर्ग वारा पाऊस पाणी

निसर्ग वारा पाऊस पाणी
बहरून येते सुंदर धरणी
कुठे जळांचे दर्पण नितळसे
कुठे ईश्वरी रम्य ही करणी

रंग फुलांचे कुणी सांडले
किती मांडले नित आकार
एक एक बघ पर्ण होतसे
सौंदर्याने मग साकार

हसता वेली फुले नाचती
आणि फळांच्या जाती लगडती
कुठे निशेची सुरम्य स्वप्ने
कुठे प्रत्युषा नव्या उजडती

कुठे चांदण्या लुकलूक करुनी
मिचमिच डोळे देती दिपवुनी
कुठे चंद्रमा जलदा आडुनी
प्रीत पेरतो गुज लपवुनी

आकाशाने झुकता खाली
क्षितिजापाशी मीलन होते
धरती आणिक नभांगणाची
प्रेम कहाणी पसरत जाते

दि.२२/०५/२०२५
सकाळी ०८.०९ वा.

(३९)
लिहून भाळी दिले जे आहे

कुणी बांधल्या आकाशातील
ग्रहबोलांच्या गाठी
कुणा उतरले अवनी वरती
सांगा कुणाच्यासाठी

कधी न कळते माझ्या मनाला
कोडे ना उलगडते
प्रसंग घटना सारे कैसे
कशाप्रमाणे घडते

सगळे असते जणू लिहिलेले
मीच नव्याने जगते
मला वाटते मीच हे केले
संचित असते मग ते

फुका मिरवते मी ज्यासाठी
ते तर आशीष त्याचे
म्हणून आता कर्म पहावे
सुधरून ज्याचे त्याचे

त्रयस्थ होऊन मलाच मीही
साक्षी होऊन जावे
लिहून भाळी दिले जे आहे
मस्त मजेने गावे

दि.२३/०५/२०२५
रात्री ११.४२ वा.

(४०)
मनात माझ्या स्वप्नपालखी

हवा गारवी शिरशिर शिरवी
ओल्या धुक्याची ओल नवी
इथे एकटी गीत तुझे मी
ऐकताच उमले पालवी

सूर तुझे उमटून खोलवर
झाकझाकले नयन कधी
गीत गोडवा ओठी अडला
झरते अमृतमयी नदी

प्रीत वाढते गोडी चढते
आयुष्याची साथ अशी
धुंद धुंदते सखी प्रिया तव
विसरून जाते स्वत्व कशी

अशी सांज मग मनात येते
जरा टेकण्या निवांतता
अलगुज देते सांगून वेडी
मंद रातराणी शांतता

ये ये राजा क्षणात येथे
तुझी रागिणी वाट बघे
मनात माझ्या स्वप्नपालखी
सजुनी धजुनी रोज निघे

दि.२५/०५/२०२५
रात्री ०९.४४ वा.

(४१)
प्रेम उतरले हवे हवे

मनास माझ्या नव्या नव्याने
नवीच वाटे उगाच साद
कुणी कोणत्या दिशेने देते
असे वाटते हळवी साद

उगाच येती सुगंध कोठून
वाऱ्यावरती सागर लाट
मनात उठती तरंग शीतल
आनंदाचे वाहून पाट

फुले उमलती रंगही खुलती
फुलपाखरू होते मन
पाऊस पडता मातीमधले
गंधित माझे मन कण कण

आता कुणाच्या हाका ऐकून
असे वाटते गाव मिळे
कुणी सोबती असले तर मग
जगण्यासाठी नाव मिळे

असेच पहावे शून्यामधुनी
चितारलेले चित्र नवे
असेच वाटे नजरेमध्ये
प्रेम उतरले हवे हवे

दि.२८/०५/२०२५
रात्री ११.५८ वा.

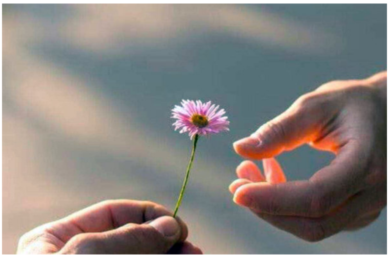

(४२)
सुखा समाधानाचा धनी

साथ हवी ती दिलीस तर तू
उमलून येईल हृदय कळी
गालावरती खळखळून मग
खुलून येईल एक खळी

तुझ्या प्रीतीची खूण सापडे
आत शांतता स्वस्थपणे
हातामध्ये हात दिला तू
जाणीव मज निर्धास्तपणे

वाट वाकडी असू दे अथवा
वाट खडबडीत कशीतरी
तुला पाहता अंगी बळ मज
लांघून जाईन दरी गिरी

तू असताना माझी वाटे
पृथ्वी सारी जणू झाली
हातामध्ये स्वर्ग सापडून
अमरत्वे आली खाली

खरे प्रेम बघ असे मिळाले
आता न काही मला कमी
तू माझी झाली अन आता
सुखा समाधानाचा धनी
मी सुखा समाधानाचा धनी

दि.२९/०५/२०२५
रतेय १२.५४ वा.

(४३)
जग नवे उजवायचे

भावनेच्या स्पंदनांना
अंगणांचे बांध का
एक धागा सारखा जो
विश्वहृदयी सांध ना

हासणे जे मोद होता
दुःख वेळी अश्रू ते
वेदनेच्या गावी आणिक
नित दिलासे पसरू दे

रंग डोळ्यांचे विभिन्न
दृष्टी सारी एक ना
वर्ण सारे वेगळाले
सृष्टी ही अनेक ना

शब्द भाषा भिन्न तरीही
भाव येती वाचता
आत वाटे मोर खुलला
मेघ होऊन नाचता

सूर्य चंद्र तारकांचे
घर नवे उगवायचे
काळजाच्या कोशी आता
जग नवे उजवायचे

दि.१२/०६/२०२५
सकाळी ११.११ वा.

(४४)
राम नामाचे घुंगरू बांधायचे

श्वासालाऽऽऽ,
राम नामाचे घुंगरू बांधायचे
जीवा शिवाचे, जीवा शिवाचे,
जीवा शिवाचे सांध हे सांधायचे ।।धृ।।

दिले मोजून जगतात येताच श्वास
राम नामाची जडेल जेव्हा ती आस
जाता जाता ही राम आत येताही राम
नाम नामात रॅम हे सांगायचे
राम नामाचे घुंगरू बांधायचे
श्वासालाऽऽऽ,
राम नामाचे घुंगरू बांधायचे ।।१।।

जगण्याची तऱ्हा ज्याला जमली पहा
अळवाच्या पानावर दवच हा,
संसार दवच हा
इथं रमून उरून जायाचे ना
रामनामाचे सोपान चढायचे
राम नामाचे घुंगरू बांधायचे
श्वासालाऽऽऽ,
राम नामाचे घुंगरू बांधायचे ।।२।।

जीव मधात घुटमळणारी माशी
लोभ मोहाची करकच गळा फाशी
काय माझे माझे, काय सांग तुझे
सारे इथले इथे सोडायचे
राम नामाचे घुंगरू बांधायचे
श्वासालाऽऽऽ,
राम नामाचे घुंगरू बांधायचे ।।३।।

दि.१६/०६/२०२५
रात्री ०१.५७ वा.

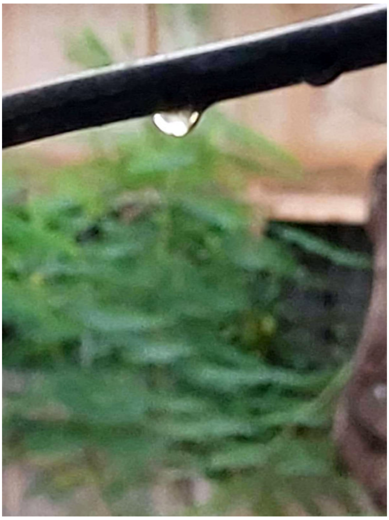

(४५)
थेंब थेंबा थेंबायन

थेंब सांगतो ना काही
आशा जगण्याची राही
जलाविना जीवनात
नाही काही राम नाही

थेंब जीव जन्मताना
गर्भगृही मातेच्या तो
थेंब थेंब रस मिळे
जीव वाढतो वाढतो

ओलाव्यात वाढ शक्य
ओलाव्यात नवा जन्म
काळजाच्या ओलाव्याची
आस प्रत्येका आजन्म

थेंबासाठी पावसाच्या
आसुसला चातक हा
थेंब पावसाचे होती
रान हिरवाई बहरा

थेंब साचतात तेंव्हा
होय नदी नि सागर
थेंब मेघमालिका नि
थेंब सुखाचे आगर

जीव जातानाही मुखी
चार थेंब थांबतात
थेंब थेंबा थेंबायन
थेंब सार सांगतात

दि.२९ ०६/२०२५
सायं ०५.२१ वा.

(४६)
गोड सखीपरी मनी वसे

कुणी सुंदरी मनात भरते
कधीऽऽऽ न सरते
ती ना जाते कुठेच कधीही
ती खोलवर आतशीच उरते

तिच्या मोहिनीतून मनाला
कसे काढावे दूर ना कळे
तिला आठवून मनात नेहमी
बसंत बहरून फुले फळे

तिच्या कुंतलातून मोकळ्या
पवन होत मी फिरत असे
तिच्या कुंदकळी दंतपंक्तीतुन
हास्यराग मी भरत असे

तिच्या सावलीचा अधिकारी
होण्यासाठी जीव तुटे
किती बांधले बंधनात तरी
बांध मनाचा कधी फुटे

ती आहे का सत्यामधली
की स्वप्नपरी कुणी जेही असे
कुणीतरी मज नित्य खुणावीत
गोड सखीपरी मनी वसे
गोड सखी परी मनी वसे

दि.०२/०७/२०२५
रात्री ११.४७ वा.

(४७)
स्त्री असे ऐसी सुजन्मा

पावसाच्या हे सरींनो
आज बरसून जा तुम्ही
या भुईवर अंग तुमचे
टेकवून मग द्या तुम्ही

बीज लपले जे असे ते
त्यास कुरवाळून घ्या
देत ओलावा तुम्ही त्या
थोडे कवटाळून घ्या

अंकुरांच्या कोंबकोंबा
चुंबुनी घेता जरा
जीव नवं जन्मास येती
हिरवाई लेऊन धरा

मग जरा त्या पर्वतावर
त्या नदीचे अंग व्हा
सागराच्या ओढीपोटी
साथ देण्या संग जा

भेटुनी आता तयाला
रूप वाफेचे धरा
स्त्री असे ऐसी सुजन्मा
सार्थ त्या जन्मा करा
हे सरींनो, सार्थ व्हा

दि.०४/०७/२०२५
रात्री ०९.३२ वा.

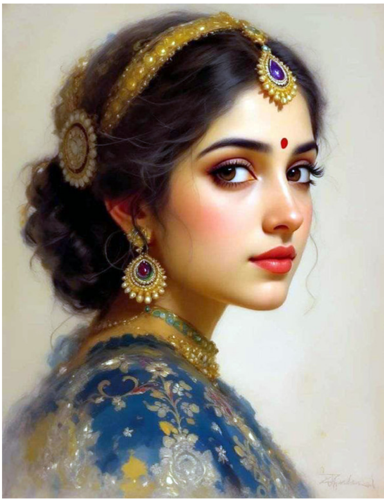

(४८)
सांज मोहरे मोहरे

सांज मोहरे मोहरे
तुझ्या आठवात राजा
त्यात होई प्रीतभऱ्या
भावनांचा गाजावाजा

प्रेम निखळ पावन
जशी राधा श्रीहरीला
तुझ्या चिंतनात जगे
श्वास विचारी भरीला

नाही होत भेट कधी
तुझी माझी संगतीला
तरी विणते मी स्वप्न
भाव येती रंगतीला

तुला कळणार कधी
आत झुरणारी प्रिया
हासू दिसे ओठावर
आत घालमेल जीवा

मनपातळीवरले
प्रेम समजून घे ना
एक फक्त तुझी सखी
जगी उमजून घे ना

दि.०९/०७/२०२५
रात्री ११.५३ वा.

(४९)
ओंजळीतल्या सुखाला

ओंजळीतल्या सुखाला
कुणी दाखवा आरसा
पहा डोळ्यात सोहळा
सदा ना दिसे फारसा

सुख हवे म्हणोनिया
किती उठाठेव होई
दुःख पदरातलेही
मग हिरमुसू जाई

थोडीशीही दाखवे ना
कुणी सोसण्या तयारी
सुख घरी मनी आणि
हवे उभे सदा दारी

सुख थांबते कशाला
आहे ठाऊक का तुला
वाट पाहते ते कसे
दुःखा हाताळतो खुळा

आधी सोसणे जरासे
मग सुख सुखकर
दुःखा कोसणे म्हणून
वेड्या आता बस कर

दि.१२/०७/२०२५
रात्री ११.४३ वा.

(५०)
जगणं म्हणजे काय?

जगणं म्हणजे काय?
रोज उत्साहाला नवे पाय
मरगळ झटकून उगवू आपण
अंधाराचे कसले काय

जगणं म्हणजे काय?
नवा दिवस नवा गाव
रोज नव्यानेच आपुल्या
काळजाचा घेणे ठाव

जगणं म्हणजे काय?
मुखी हासू दडवू घाव
जगण्याच्या मैदानात
जिंकायाचा डाव

जगणं म्हणजे काय?
क्षमा करण्याचे नाव
मनामध्ये जपू सारे
कोमलसे भाव

जगणं म्हणजे काय?
बीज कोंब होत जाय
शिशिराच्या आघातांवर
वसंताचा कोमल पाय

दि.१८/०७/२०२५
रात्री ११.०९ वा.

(५१)
तू अशी सुंदरी मनु मंजिरी

तू अशी सुंदरी मनु मंजिरी
रेखीव कलाकृती
ईश्वर सांगू पाहे ऐसी
ललनेची संस्कृती

मनात माझ्या उमलून देशी
मदनरती गोजिरी
मोरपिशी मोहरे भावना
प्रिया अशी साजिरी

तुझ्या केशकुंतली रुळे जो
सुगंधाळला गजरा
खिळून राहती तुझ्यावरी बघ
वेडावून गे नजरा

वसन रेशमी अंगावरती
खुलवीत जा सौंदर्या
उसळून लाटा भरती येई
उधाणलेल्या दर्या

अंगोपांगी बहरून आले
ऋतू सोहळे सारे
तुझ्याच कस्तुरगंधी वेडे
होत वाहती वारे

पहा एकदा मृगनयनी हे
कटाक्ष पडू दे मोहक
जगणे होईल सार्थक माझे
स्वप्न सत्य आरोहक

दि.१९/०७/२०२५
रात्री ०९.०४ वा.

(५२)
सुख स्वर्गीय हे इथेच आहे

तुझ्या नि माझ्या मनातले तर
भल्या पहाटे घडून गेले
अबोल होऊन बकुळ म्हणते
नवेच काही फळून आले

किती दिसांचा असा दुरावा
क्षणात आता मिटून गेला
पुन्हा नव्याने रतीमनावर
मदनबाण हा सुटून गेला

अलगद माझे केस मोकळे
गंध पसरुनी दिगंती उरती
शयनकक्ष बघ महाल झाला
शृंगाराला येऊन भरती

स्पर्श दिलासे हलके उसासे
कळ्या उमलल्या मनात काही
तुझ्या नि माझ्या भेटीतून हे
भाव अनामिक उठले पाही

सरली निशा उजडूनी उषेला
अजूनही मी तिथेच आहे
तुला पाहते जवळ राजसा
सुख स्वर्गीय हे इथेच आहे

दि.२५/०७/२०२५
रात्री ११.४९ वा.

(५३)
कधीच नाही

भेटावयास कोणी,
आले कधीच नाही
मीही उगा कुणाची,
झाले कधीच नाही।।

कोणी म्हणे कुठे
हा फुलला वसंत आहे
ते बोचरे खुपावे
भाले कधीच नाही ।।

भेटीत तृप्तताही
वाटे कुणास येथे
कोणास भेटण्याला
गेले कधीच नाही ।।

प्रीतीस माणसाची जोडी
हवी कशाला
भेटून सौख्य येई
खात्री कधीच नाही ।।

शब्दांस सांगते मी
अर्थात नाहण्याला
काव्यात शर्थ केली
दावा कधीच नाही ।।

दि.२६/०७/२०२५
रात्री ०९.२४ वा.

(५४)
बाबा एक गल्ला पुन्हा

बाबा एक गल्ला पुन्हा
नव्याने दे मला
खळखळाट सुखाचा तो
ऐकू दे ना मला

आता तुझी लाडकी रे
संसारी बुडाली
तुझी बाळ परी दूर
देशाला उडाली

अजूनही खिशातून
तुझ्या सुख नाणे
तुझ्या सोबतीने माझे
बाळबोध गाणे

आता बाबा तुझ्या साठी
मीच गल्ला घेईन
रोज काळजी प्रेमाचे
तुला नाणे देईन

साठवून ठेव मग
फोडू एकेदिवशी
लहानपणी फोडून
खुश होतसे मी जशी

तुझ्या माझ्या नात्यातल्या
संपदेचा गल्ला
बापलेकींच्या मायेवर
कोण मारू शके डल्ला

दि.०३/०८/२०२५
सकाळी ०५.२१ वा.

(५५)

असो मोकळे श्वास आकाश तारे

नको चंद्रतारे ते स्वप्नील धुमारे
मला दे सख्या तू माझे माझे किनारे

नको देऊ काही तू उपमा नव्याने
जपावे मला मी जशी आहे ना रे

नको दूषणे भूषणेही तुझी ती
मला नित्य प्रेमात तू पाह ना रे

नको देऊ वचने उद्याची कधीही
जगू दे मला आजचे धुंद वारे

नको बंद कोशी मला जखडू राजा
असो मोकळे श्वास आकाश तारे

येईन जेंव्हा तुझ्या सोबतीने
जपावे तू सन्मान स्त्रीत्वाचे सारे

दि.०७/०८/२०२५
रात्री ११.४३ वा.

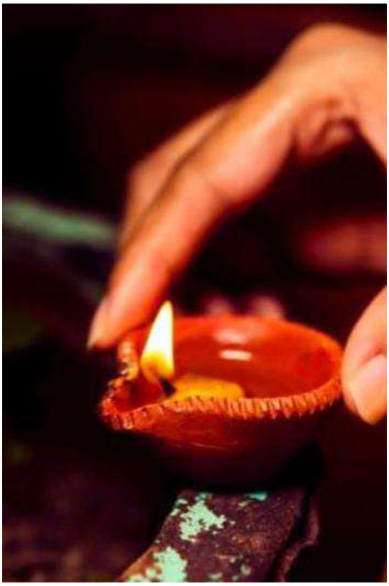

(५६)
किरमिजी किरमिजी प्रकाशवाटा

किरमिजी किरमिजी प्रकाशवाटा
मार्ग काढू या नवा
मिळेल तेथे तेजवारसा
मनास जो जो हवा

एक इवलुशी फट मोकळी
त्यात किरण घुसतो ना
एक इवलुसा प्रकाश देऊन
किती रम्य दिसतो ना

देणे असावे तेजोमय नित
उजळून दाही दिशा
एक नव्याने उजवून द्यावी
रोज वेगळी उषा

अंधाराचे फाडून जाळे
एक प्रभा पसरावी
रात अशी ती कुट्ट काळी मग
नित्य नेमे विसरावी

आत कवडसा जपता जर का
आला प्रत्येकाला
एक दिवस मग नवा नवा रोज
येईल हो उदयाला

दि.०९/०८/२०२५
रातडी १२.३८ वा.

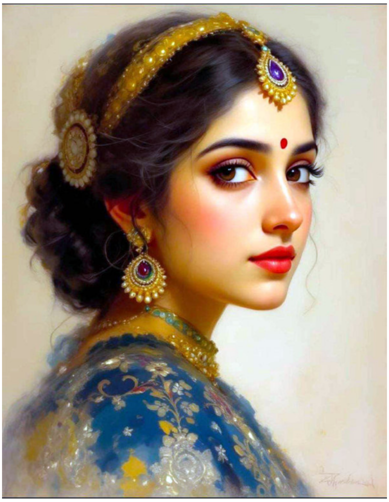

(५७)

तू वसंत जीवनी असूनही

अपराध न कळता घडला हा
मी तुला दुखावून गेलो
जीवनात आली तू माझ्या
मी स्वतः सुखावून गेलो

असे कसे मी वागून जातो
मला कळतंच नाही ग
मी ठरवतो तरी कसे
काही नेमके राही ग

तू वसंत जीवनी असूनही
मी शिशिर गळती तुज देतो ना
कारण नसता तुझा दुरावा
ओढवून मी घेतो ना

तू उदास होऊन बसते आणिक
मन माझे ना लागे कुठे
कळले आता तुझ्याविना हे
जीवन निष्फळ रोज इथे

सोड सखे मज करी क्षमा तू
पुन्हा असे न मी वागेन
जसा सखा तुझ्या मानसीतला
निश्चित तुजला लाभेन

दि.१०/०८/२०२५
रात्री १०.४३ ,वा.

(५८)
नवीन वाटे चंद्रमा

नवीन वाटे चंद्रमा
नवी नवीच पौर्णिमा
नव्या ऋतूत सांगते
तुला प्रिया ही उर्णिमा

नवीच रात वाटते
नवी सखी ही भेटते
नवीन ज्वाल मन्मनी
नवीन स्पर्षे पेटते

नवीच जादू फेकते
शीत किरण सुंदरी
नव्या जगात डोलते
नवी दिशा का अंबरी

नवीन पाझरे पहा
अमृताचे चांदणे
दैवी लेणे प्रीतीचे
चांदणीचे सांगणे

नव्याच राज्यडंबरी
स्वप्न देखणे फुले
एक चंद्रमा मनी
रोज प्रियवरा डुले

दि.१२/०८ /२०२५
रात्री १०.४० वा.

(५९)
पागोळ्यांचा नाद झरे

पागोळ्यांचा नाद झरे....
झरझर झरझर धार सरे
आठवणींच्या हिंदोळ्यावर
जीवन भासे रम्य खरे

पागोळ्यांचा नाद झरे......
तू येशील का सांग बरे
काळ्या मेघांतून सापडे
प्रथम भेट मल्हार ठरे

पागोळ्यांचा नाद झरे......
मिठी ओलसर गंध उरे
फुलात मिटल्या भावभावना
हळूच दरवळती अत्तरे

पागोळ्यांचा नाद झरे......
दाही दिशी सौरभ पसरे
मृद्गंधाच्या ओढीपोटी
स्वर्ग भूवरी हा उतरे

पागोळ्यांचा नाद झरे......
ताप कोणता मन विसरे
श्रावणसरीत तनु तरतरीत
गीत अधरी उमले हसरे

पागोळ्यांचा नाद झरे......
पागोळ्यांचा नाद झरे......

दि.१३/०८/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

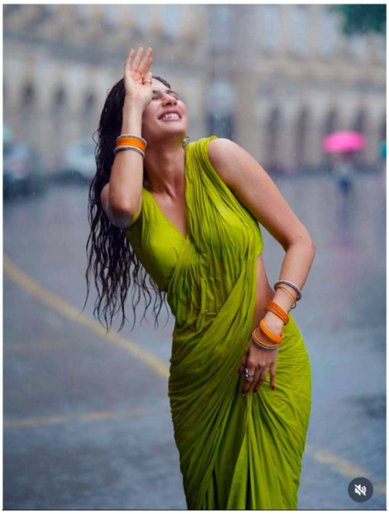

(६०)
मारू नको शर तू मदना रे

मारू नको शर तू मदना रे
सर सर मेघा आडून
दे सजनाला संगती माझ्या
सत्वर वेड्या धाडून

भिजले तनमन भिजला कणकण
रती देही हो उन्मन
भेट घडवुनी जरा होऊ दे
धुंद आमुचे मीलन

सहस्र कलिका उमलून येती
जणु एक समयाला
तो असला तर सोसून घेईन
तुझा मधुर प्रीत घाला

भिजल्या केसातून केवडा
उगाच का दरवळतो
ऋतू वर्षावी शीतल स्पर्शे
विरही जना तू छळतो

म्हणून म्हणते शर बरसू दे
सोबती राजस असता
उगाच मदनानले जाळीशी
काळजास मज नसता

दि.२२/०८/२०२५
रतेय ११.३९ वा.

(६१)

आली पहाट सुंदर

आली पहाट सुंदर
तिचे प्राचीवर घर
किरणांची तोरणे नि
केशराची जर वर

तिच्या दारात प्रेरणा
उषा घेऊनिया आशा
नवं सुरुवात एक
एक तारुण्याची भाषा

ती न जुनी होते कधी
कधी नाहीच पुराणी
भाळतो जो तिच्यावर
रविराजाची ती राणी

किलबिलाट कानाशी
एक उमेद मनाशी
उमलून येई सृष्टी
घरीदारी नि वनाशी

जगण्याचा हा आरंभ
दिव्य धुंदसा सुगंध
रोज पहाटेस तिला
पाहण्याचा जडो छंद

दि.१७/०९/२०२५
सकाळी ०९.३२ वा

(६२)
माझ्या मनाच्या कुपीत

माझ्या मनाच्या कुपीत
अत्तराचे कण किती
काही हासू आणि आसू
जरा जोश जरा भीती

माझ्या मनाच्या कुपीत
दडलेली एक कुपी
बडबडणाऱ्या सख्या
एकांताची आहे चुप्पी

कधी भरलेले क्षण
कधी भारावले मन
कधी ओढ ओढणारी
कधी उसासे गरम

माझ्या मनाच्या कुपीत
एक कालचाही काळ
एक जगते मी आज
भावी सोनेरी सकाळ

माझ्या मनाच्या कुपीत
दडलेले खूप काही
काही सांगेन कदाचित
काही कधीही ते नाही

दि.१८/०९/२०२५
रात्री ०९.४७ वा.

(६३)
नदी गीत गाताना

खळखळ वाहून जशी हासते
नदी गीत गाताना
पावन करते चराचरांना
ध्येयाप्रत जाताना

अगणित उठती तरंग विरती
तरी दुःख ना करते
जो जे मागेल त्याची ओंजळ
जीवन जलाने भरते

काठांचा आधार वाटतो
तरीही थांबणे नाही
जे गेले ते प्रवाह क्षण मग
परतून येणे नाही

एक सागरा समान कोणी
तिष्ठत वाट पहातो
कधी कळावे तुला माणसा
तू साचून का रहातो

सतत वाहणे हसणे गाणे
जीवन प्रवाह वाहो
अर्पण आणि समर्पण करणे
नित्य मनाशी राहो

दि.२१/०९/२०२५
रात्री ११.५३ वा.

(६४)
चंद्र खिडकीशी आला

चंद्र खिडकीशी आला
मला कानाशी बोलला
म्हणे भाग्य आले फळा
तुला... रूपचांदवा मिळाला

तेज शीतल तियेचे
अमृताची धार मुखी
सखी ज्याला मिळे ऐसी
तो रे त्रिखंडात सुखी

तिच्या प्रभेतच जादू
कांती ओसंडून जाई
खेचला जातो ना मीही
रोहिणीच्या प्रेमापाई

देई दिलासा मनाला
अशी प्रिया मिळावी की
प्रीत ईश्वराची भेट
दिव्यता ही कळावी की

म्हणूनच येतो मीही
तिचा गोडवा पाहण्या
थोडावेळ वेड्या तिच्या
सहवासात राहण्या
मुग्ध निकट राहण्या

दि.२३/०९/२०२५
रात्री ११.५७ वा.

(६५)
ती पूर्णाकृती होईल ना

कलाकुसरीच्या सीमा साऱ्या
इथे दाटल्या मुक्तपणे
फुले डोलली त्यावर आली
फुलपाखरे उन्मुक्तपणे

रंग उमलले गंध लेऊनी
केशकुंतली माळीयले
अंबाड्यातील सुमनसख्यांनी
देठ माहेरी गाळीयले

झगाच विणला फुग्यासारखा
आयुष्याला गुंफीयले
रीत शोधली आनंदाची
मन धाग्यातून मांडीयले

उभ्या आडव्या सुखदुःखांच्या
जीवनरेषा शिवताना
वीण न उसवो म्हणून अट्टहास
आत्मबंध कळो निवताना

निव्वळ आकृती एक कलाकृती
ती पूर्णाकृती होईल ना
माझे मीपण ईश निरूपण
मर्माहुती दिवी जाईल ना

दि.२५/०९/२०२५
रात्री ०९.२३ वा

(६६)
मागे उर्मिला ठेवली

पतीराजा प्रिय सख्या
स्वप्न फुले जीवनात
आले वरून प्रियाला
छवी सुखाची मनात

कसे सांगू मी कुणाची
दृष्ट लागली कुणाला
दिसे जरी राम सीता
गेले वचनी वनाला

पाठीराखा माझा सखा
होत रामाची सावली
साऱ्या त्यागाची कथाच
मागे उर्मिला ठेवली

जीव तुटला तुटला
झाला आकांत किती रे
क्षणोक्षणी उर्मिलेला
जाळी विरह चिती रे

शब्दही न बोलताच
प्रिया गेलास निघून
कुणाकडे पहायाचे
चौदा वर्षे मी इथून

जाळतात चांदण्याच्या
पूनवा ह्या हृदयाला
रोज अवस दिवस
उठे घास गिळण्याला

तरी निरोपास तुझ्या
जागते मी मरताना
कर्तव्याची आहुती रे
राख होत उरताना

कधी येशील प्रिया तू
शिणलेले गात्र माझे
सारे देऊनिया रिते
जीवनाचे पात्र माझे

वेदनेला उरी जागा
प्रीत प्रियाचा हा धागा
प्राण तगवू कसा रे
दिला जन्माचा तू त्रागा

दि.०२/१०/२०२५
रात्री १२.३९ वा.

(६७)
सांज टेकली क्षितिजपाशी

कुठून कोणत्या वाटा गेल्या
तुझ्या नि माझ्या राजा
सांज टेकली क्षितिजपाशी
तिचा न गाजावाजा

एक पूल साधला नव्याने
नवीन नाते झाले
गतजन्मीचे बांध आपुले
हलके जुळून आले

असेच बसले तुझ्यासवे मी
गतकाळाची पखरण
दबून गेल्या आठव दुखऱ्या
खपल्यांची का उकरण

प्रकाशझोतासवे किरण मग
आशेचा पाहिला
इथेच आपुला विरंगुळाही
विसाव्यास राहिला

रंग वेगळे आकाशाने
पांघरलेले आता
कुठून येती स्वर सुंदरसे
कानी कुणी न गाता

दि ०३/१०/२०२५
रात्री ११.५८ वा.

(६८)
अव्यक्त शब्द येती

अव्यक्त शब्द येती
अन व्यक्त होत जाती
सूर मौन आतले जे
मौनात गीत गाती

शब्दास स्पर्श होता
रेशीम का उभरते
शालीन वस्त्र सुंदर
न विणताच भेट करते

सांगा कसे दिसती शब्द
पाहून व्हावे निःशब्द
ते रूप दिव्यता वाटे
शत शत नमनांचे शताब्द

रस असती का शब्दांना
रसना चाखे का त्यांना
रस भावनांचे ते पोषक
रसरशीत शब्द नात्यांना

मी घेईन गंध सुगंध
तो दरवळ मुग्ध नि मंद
मज लागो नितांत सुंदर
केवळ शब्दांचा छंद

दि.०९/१०/२०२५
रात्री ०९.१६ वा.

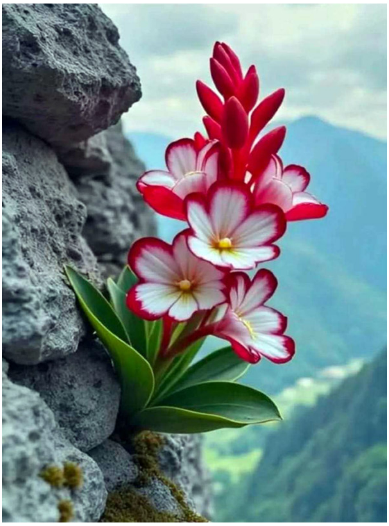

(६९)
तरी आसमंती गंध माझे

असेच येईन उगवून कोरड्या
ठक्क पाषाणपोटी
मला मिळावे जगण्यासाठी
सुंदर कारणे कोटी

तिथे न पाझर तरीही झरझर
जीवनरस झरताना
रंग कोवळे अंगी लेऊन
जगण्यावर मरताना

असे कोवळे स्वप्न उमलते
रोज एक काननी
रोज नव्याने सूर उमटतील
माझे धुंद गायनी

कुणी असो वा नसो रसिकवर
मी मैफिल सजवावी
एक रीत वेगळी मनातून
मीच पहा रुजवावी

आता होईल कुणी अनुयायी
अथवा कधीच नाही
तरी आसमंती गंध माझे
उरतील मोहक काही

दि १६/१०/२०२५
रात्री ०१.३८ वा.

(७०)
एक दिवाळी मनात चाले

तो दरवळ बघ आसमंती रे
भरून गेला आहे
सुगंध उटणे तैल परिमळे
दीप लावला आहे

स्पर्श सुखाचे अन मायेचे
अंगावरूनी फिरताना
काळ आठवे बालपणीचा
आनंदची जणु भरताना

रांगोळीतील रंग बोलके
आजही मला खुणावती
सडे शिंपिले जे आईने
सुवास मोदे दुणावती

फराळ सारा घमघमाट तो
आजही मला भुलवीतसे
आरासांचा चमचमाट मग
घरादाराला खुलवीतसे

एक दिवाळी मनात चाले
नित्य नव्याने उजळणारी
प्रकाश देते सुखा वितरते
क्षण तेजाळे फळणारी

दि.२०/१०/२०२५
रात्री ११.२३ वा.

(७१)
सण भाऊबीज येतो

एका झाडावरूनी फुलणे
तरीही वेगळे जीवन
जसे कळ्यांचे तसेच आपुले
भावंडांचे मधुबन

मुळे सारखी घट्ट विचारी
तरी भिन्न डोलणे
वाचा शिक्षा जरी सारखी
तरी भिन्न बोलणे

ऋतू पाहिले किती सारखे
तरी स्मृती आगळ्या
प्रत्येकाच्या दैव परडीतील
भोग कळ्या वेगळ्या

जिथून निपजणे तिथून जाणे
दूर कुठेतरी रुजण्या
तरीही कोणते बंध सांधती
जिव्हाळ्यास सांगण्या

सहोदरे जरी असतील कुठेही
मूळ खुणावत राही
कुणा न कळणे ऐसे जुळती
ऋणानुबंध हो काही

भावंडांच्या प्रेमभराचा
सण भाऊबीज येतो
नव्या नव्याने या नात्याला
स्नेह परमतेस नेतो

दि.२३/१०/२०२५
रात्री १०.३८ वा .

(७२)
जितके जगणे उजळ उजळणे

तिथल्या तैल खुणांनी ओळखा
दीप होते जळलेले
उजळवून मग आसमंत परि
निज तळ हो मळलेले

नसे कधीही पर्वा कशाची
जळून संपून जाणे
उगाळून चंदने उरावे
तैसे सुगंध गाणे

झाली आता लख्ख दिवाळी
दिवे अजून कोपऱ्यात
एक ही पणती कशास वेडी
थांबलेली उंबऱ्यात

उजळण्यास जे जळले स्वतः
ते आता दुर्लक्षित
उत्साह जो आणता तयांना
ठेवण्या कुठे सुरक्षित

इकडे तिकडे पडतील काही
अडगळ कुणा नशिबी
कुणी पुन्हा पेटतील काही
असतील का हो हिशोबी

देऊन तेजा तेही जातील
विसरून स्वत्व सुखाने
जितके जगणे उजळ उजळणे
दुःखे कशास फुकाने

दि.२५/१०/२०२५
रात्री. ११.४२ वा.

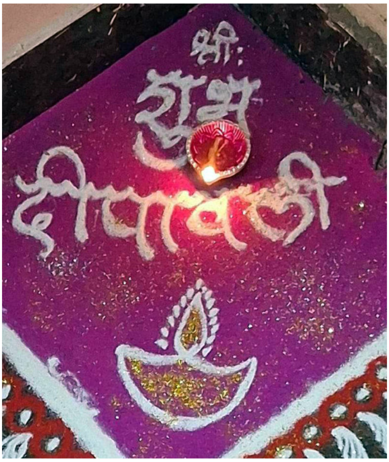

(७३)
जळते अजूनी पणती

आले पाहुणे गेले पाहुणे
आली दिवाळी गेली
वर्षभराच्या प्रतीक्षेतली
ठेव हृदयी ठेवली

कुणी ठरवले होते काही
ते ते सार्थक झाले
सुखा सुखांचे चिमणे दीपक
घरोघरी हो आले

शरद ऋतूची शीतल हलकी
चादर अंगावरती
अंधारातली तेज आरती
प्रकाशास ये भरती

नव्या नव्याने वस्त्र नेसले
नवीन आभूषण हे
घरादाराला वाटे दिवाळी
आनंदे भूषण हे

खुणा तियेच्या मनात अजूनी
जळते अजूनी पणती
एक दिवाळी सदा तेवते
मनात खरी मिणमिणती

दि.२६/१०/२०२५
रात्री ०९.२७ वा.

(७४)
चला सावरू दिवाळी

चला आवरू दिवे दीपक ते
चला सावरू दिवाळी
पुन्हा सजविण्या पुढच्या वर्षी
दमदमती दिपवाळी

घड्या करू या नव वसनांच्या
वास तयांचे नवीन
दाग दागिने पेट्यांमध्ये
पुन्हा बसतील प्रवीण

सुगंध उटणे तबकी उरले
तैल अजून घमघमले
खुणा उजळ ठेवुनी मनातून
दीपही आता शमले

फराळ उरला डबे तळाशी
संपवताना हुरहूर
कढईमधल्या तेलात हो हे
कसले उठले काहूर

गेली दिवाळी तरीही मनातून
एक प्रकाश उरावा
दिवा काळजातल्या पणतीचा
तेज देण्या पुरावा

दि.२७/१०/२०२५
सकाळी ०८.३९ वा.

(७५)
संस्कृताची संस्कृती हो

स्वप्नं माझे स्वप्नं नसो ते
सत्य होवो एकदा
ईश्वरा सत्कर्म घडण्या
शक्ती दे मज सर्वदा

देश माझा देव आहे
ती घडो आराधना
खंड ना पडणे कधीही
नित्य व्हावी साधना

शब्द माझी भक्ती आणिक
भाव माझी आर्तता
शारदेच्या प्रांगणातच
जीविताची सार्थता

संस्कृताची संस्कृती हो
आत्मभानाने कृती
युगयुगातून कर्म ऐसे
राहू दे त्याची स्मृती

श्वास श्वासावर विराजो
नाम भगवंता तुझे
परम तू आनंदधामही
अस्तित्व माझे अन खुजे

दि.२९/१०/२०२५
रात्री ११.३२वा.

(७६)
भुरळ भुरळते कधी कधी

भुरळ पडते कधी कशाची
भुरळ भुरळते कधी कधी
आयुष्याची भुरळ माणसा
जगण्याची प्रेरणा आधी

कधी कुणाला आनंदाची
पडते भुरळ नि हुरळून तो
विसरून जातो दुःख केवढे
घेऊन उसळी उसळून तो

ईश रूपाची पडुनी भुरळ ही
भक्त मंदिरी गढून जातो
कुण्या कामिनीच्या भुरळीतच
युवक कुणी हा अडून जातो

कुणास पडते कर्म भुरळ तर
कुणास धर्म भुरळ सारखी
कुणास कसल्या भुरळ जादूने
जगरीती ही होते पारखी

भुरळ ही पडते म्हणुनी जगती
माया चाले इहलोकींची
अध्यात्माची जाण जाणता
दीप्त मार्गिका परलोकींची

दि.०३/१०/२०२५
सकाळी ०८.२३ वा.

(७७)
धुक्यातल्या धुंदीमध्ये

धुक्यातल्या धुंदीमध्ये
मन विसरले
मनात आगळे एक
धुके पसरले

तिथे काही ओळी माझ्या
कवितेच्या गेल्या
धुक्यात त्या न्हाऊनिया
धुकाळल्या झाल्या

हिव शिरशिरी मग
अर्थाला आली
रोमांचित कविता ही
शोभूनिया गेली

भाव गेले भाव खाऊन
दव चकाकले
हातावर आज माझ्या
आभाळ वाकले

आल्या थोड्या सरी कशा
सरसावलेल्या
धुक्यामध्ये शोधल्या मी
माझ्याच सावल्या

दि.०६/११/२०२५
पहाटे ०५.३७ वा.

(७८)
ओसंडून वाहते मंजूषा

तरल भावगंगा ही वाहते
तुझ्या कृपेने नित्य
सदा उजळतो अंतरात मज
प्रतिभेचा आदित्य

आतून येतो सुगंध मजला
जीव हरखतो तेंव्हा
कृतार्थ वाटे जन्म अमूल्य
काव्य स्फुरे मज जेव्हा

कसे शिरते मी त्वरित
अंतरी कुणाच्याही बघ सहजी
कधी कवितेत थांबतो हा
लुब्ध होऊनी अवधी

कधी सापडती भावरत्ने मज
माळ चकाकून जाते
रसगर्भांच्या ओळींमधुनी
शब्दस्वामिनी रहाते

जगते वेगळ्या विश्वामध्ये
दोन जगांची जाण
ओसंडून वाहते मंजूषा
काव्यगुणांची खाण

दि.०७/११/२०२५
रात्री ११.५४ वा.

(७९)
एक संदुक आज्जीकडची

एक संदुक आज्जीकडची
कुलूप तिचं मोठ्ठं
जग तिचं त्याच्यातच
खरं की ते खोट्टं

जपलेली काडीकुडी
ठेवणीची साडी
नथ सरी बिल्वरी
सणासुदी काढी

अंधुकसा फाटलेला
फोटो त्या दोघांचा
सांभाळला संदुकाने
संसार तयांचा

कुड्या दोन मोत्याच्या ज्या
डबीत ठेवल्या
दिवळसणाला तिच्या
वडिलांनी केल्या

एक होता गजराही
मोगरी सुकला
नवऱ्याने तिच्या तिला
पहिल्यांदा माळला

आता कधीतरी गेले
दिवस शोधते
संदुकात तिने
कधीचे जे लपवले

आठवते मला मग
आज्जी नि संदुक
आता आज्जी जगी नाही
चाले काळाची बंदूक

दि.०८/११/२०२५
सकाळी ०८.२१ वा.

(८०)
शब्द आले शब्द गेले

अर्थास जागवुनी
शब्द हे पसार झाले
देऊनी सार सारे
स्वतः निःसार झाले

आणले तयांनी भाव
होते न त्यांचे मूल्य
शब्दात सांगणे ना
रत्ने अशी अमूल्य

रस भरुनी आणलेले
अंगा अंगावरी शहारे
मोद पावसात जसे
मयूरांचे ते पिसारे

लेऊनी अलंकार ते
मटकले चहुकडे
कधी गाथा झाले तर कधी
तुटत्या मनाचे तुकडे

शब्द आले शब्द गेले
छाप आजही मनात
जन्म युगे सारी येथे
सामावलेले क्षणात

दि.१०/११/२०२५
रात्री १२.४७ वा.

(८१)
नवी पहाट होऊ दे

नवी पहाट होऊ दे
नवी ओंजळ भरू दे
नव्या आकांक्षांचे पंख
नव्या जीवनी भरू दे

एक एका किरणाची
झाक सोनेरी मिळू दे
जगतास माझे गुणी
नवे क्षितिज कळू दे

आत दाटल्या अंधारा
दूर लोटणे जमू दे
मन माझे प्राचीवर
नित उदयी गमू दे

आजचीच होती वेळ
आजच्याच दिनी कधी
आले होते तुझ्यासवे
इहलोकी मीही आधी

जीवनाची सार्थकता
दिन दिनू सरकती
क्षण क्षण जगताना
कृपा सरी बरसती
देवा,तुझ्या कृपा सरी बरसती

दि. २३/११/२०२५
सकाळी ०५.२१ वा.

लेखिकेचा परिचय

- **डॉ. मंजूषा पंढरीनाथ कुलकर्णी,**

  पीएच. डी. (संस्कृत), नेट (संस्कृत), सेट (शिक्षणशास्त्र), एम.ए. (संस्कृत), एम.एड., राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ (महाराष्ट्र शासन, भारत) (सहाय्यक प्राध्यापक - संस्कृत)

  २३१ समर्थ अलंकार, सदनिका क्र. २, कवितांच्या बागेसमोर, विठ्ठल रुक्मिणी मंदिराजवळ, ज्योतीनगर, छ. संभाजीनगर - ४०० ००५

  ई-मेल : dr.manjushak@gmail.com

  मोबाइल : + ९१ ९८२२८ ३९४९१ । व्हाट्सएप; +९१ ९०८२१ ६१५२४

सध्या :

- **प्रशासकीय अधिकारी, मुख्यमंत्री कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई (महाराष्ट्र)** येथे राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ म्हणून कार्यरत.
- महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामध्ये राज्यात सर्वप्रथम स्थान अधिगत आणि राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ शासनसेवेमध्ये २२ वर्षांपासून कार्यरत.
- **संस्कृत सल्लागार मंडळाची सदस्य, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली. (https://sahitya-akademi.gov.in)**
- व्यापकदृष्ट्या मान्यताप्राप्त संस्कृत भाषातज्ज्ञ, **साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२० प्राप्त,** उच्च शिक्षणातील शैक्षणिक विचारवंत, उच्च प्रशंसित कवयित्री, लेखिका, संशोधक आणि वक्ता.
- तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी लिखित "वैदिक साहित्याचा इतिहास" (२६० पृष्ठे) या **मराठी पुस्तकाचा (साहित्य अकादमी पुरस्कृत) संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्याचा विशेष प्रतिष्ठेचा प्रकल्प** साहित्य अकादमीने प्रदान केला होता, जो पूर्णत्वाला जाऊन साहित्य अकादमीद्वारे अनुवाद प्रकाशित.
- आचार्य बाळाराव **सावरकर लिखित स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांच्या चरित्राच्या (अंदाजे २००० पृष्ठांच्या) ४ खंडांचा अत्यंत सन्मानाचा संस्कृत अनुवाद प्रकल्प** स्वातंत्र्यवीर सावरकर राष्ट्रीय स्मारक, मुंबई यांनी स्वाधीन केला आहे. त्यापैकी प्रथम खंडाचा अनुवाद पूर्ण झालेला असून प्रकाशनाच्या मार्गावर.

- गेल्या २५ वर्षांपासून, भाषा, साहित्य, संस्कृती, कला, नाटक, शिक्षण आणि भाषेशी संबंधित विधायक कार्याचा प्रसार करण्याच्या ध्येयाने प्रेरित अन् कार्यरत आहे.
- संस्कृतच्या प्राध्यापिका, वसंतराव नाईक शासकीय कला आणि सामाजिक शिक्षण संस्था, नागपूर.
- **महाराष्ट्र शासनाच्या पहिल्या पूर्णवेळ महिला भाषा संचालक आणि महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, महाराष्ट्र शासनमध्ये प्रशासकीय अधिकारी** ह्या पदांवर कार्यभार सांभाळला.
- पुणे विद्यापीठातून पदवी आणि पदव्युत्तर शिक्षण पूर्ण केले
- तसेच पुण्यातील एसएनडीटी विद्यापीठामधून देखील बी.एड. आणि एम.एड. पूर्ण केले.
- एकाच वेळी पुणे विद्यापीठ आणि टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठात अव्वल येण्याचा बहुमान मिळवला.
- MPSC वर्ग-एक परीक्षेमध्ये संस्कृत या विषयामध्ये सर्वप्रथम येण्याचा बहुमान
- विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषदा, चर्चासत्रे आणि परिसंवादांमध्ये अनेक शैक्षणिक शोधनिबंध सादर केले आणि अनेक प्रतिष्ठित पुरस्कार जिंकले.

लक्षणीय योगदान :

डॉ. मंजूषा या भाषा, कला, नाटक, संस्कृती, प्रशासन, साहित्य आणि शिक्षण या क्षेत्रांमध्ये अनेक बहुमुखी भूमिकांमध्ये योगदान देत आहेत. त्या संस्कृतमधील एक प्रसिद्ध प्राध्यापिका, एक प्रसिद्ध वक्ता, एक विचारशील प्रवचनकार, एक वाचक, एक उद्घोषक, एकल-कलाकार-नाट्यकलावंत/सादरकर्त्या, एक कवयित्री, एक संशोधक, एक लेखिका आणि अशा अनेक क्षेत्रांमध्ये नैपुण्य असलेल्या विदुषी आहेत.

गेल्या काही वर्षांमध्ये डॉ. मंजूषा यांनी भाषिक संशोधन, अनुवाद, भाषा आणि कोशविकास आणि भाषा धोरणाची निर्मिती अशा अनेक महत्त्वपूर्ण क्रियाकार्यांचे नेतृत्व केले आहे. शिक्षण, साहित्य, प्रशासन आणि संस्कृती या

क्षेत्रातील त्यांच्या अद्भुत योगदानाबद्दल त्यांना अनेक पुरस्कार आणि सन्मानचिन्हांनी सन्मानित करण्यात आले आहे.

डॉ. मंजूषा यांनी मराठी कवितेच्या क्षेत्रात जागतिक स्तरावर विश्वविक्रमधारक अशी एक अनोखी ओळख निर्माण केली आहे आणि चरित्र, कविता, ललित आणि तात्त्विक तसेच वैचारिक लेखन अशा सर्व संबंधित शैलींमध्ये त्या एक उत्कृष्ट आणि प्रथितयश लेखिका म्हणून चमकत आहेत.

प्रकाशमार्गा: हे पुस्तक डॉ. प्रकाश बाबा आमटे यांच्या चरित्राचा (मराठी भाषेतील) डॉ. मंजूषा यांनी केलेला संस्कृत अनुवाद आहे ज्याला २०२० वर्षातील साहित्य अकादमीच्या अनुवाद पुरस्काराने गौरविले गेले. डॉ. आमटे यांच्या या अद्भुत जीवनप्रवासाचा संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्यात डॉ. मंजूषा यशस्वी ठरल्या आहेत.

''**साहित्यिक व्रत**'' म्हणून गेल्या ६ वर्षांपासून, डॉ. मंजूषा रोज काव्यरचना रचत आहेत आणि प्रसारित करत आहेत. त्यानिमित्ताने मराठी कवितेतील 'हाय रेंज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड' मध्ये जागतिक विक्रम केल्याबद्दल महाराष्ट्राचे माजी राज्यपाल श्री. भगतसिंग कोश्यारी जी यांच्या हस्ते डॉ. मंजूषा यांचा सत्कार झाला आहे.

प्रकाशित पुस्तके –

- डॉ. मंजूषा यांनी मराठी, संस्कृत आणि इतर भाषांमध्ये अनेक उत्तम पुस्तके लिहिली आहेत आणि त्यांचे पहिले पुस्तक 'विवाह संस्कार' २०१० या वर्षी प्रकाशित झाले. त्यानंतर डॉ. मंजूषा यांनी संस्कृतमधील इतर अनेक पुस्तके प्रकाशित केली आहेत ज्यामध्ये श्यामस्य माता, विवेकानंदस्य विचारसौंदर्यम्, वेदकालीन स्त्रीरत्नानि, स्मृतिवचनानि, स्मृतिप्रतिपादित न्याय:, विवेकरत्नानि, प्रकाशमार्गा : अशी अनेक पुस्तके संस्कृतमध्ये रचली व अनुवादित केलेली आहेत. तर 'प्राचीन भारतीय समाज', 'सूर्य शक्ती और मानव', 'कौटिलीय अर्थशास्त्र', 'स्मृतीग्रंथ – भाग १ और २' ही त्यांची हिंदी भाषेतील पाच पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत.

  त्यांच्या मराठीतील पुस्तकांमध्ये अनमोल विचार ठेवा – नचिकेता (लेखांचा संग्रह), लावण्यखणी (मराठी लावणी गाण्यांचा संग्रह), कणखरबाणा राणी

अहिल्या (अहिल्याबाई होळकर यांचे चरित्र), मृद्‌गंध (ग्रामीण मराठी भाषेतील कवितांचा संग्रह), एक पाती गवताची (ललित लेखसंग्रह), प्रीतसुधा, आरसपाणी–जीवनगाणी (मानवी जीवनावरील कवितांचा संग्रह), गोड–गोड पापा (बालकवितांचा संग्रह), सर्ग–निसर्ग, संतोष, उत्कर्ष, पूर्वा, सृष्टीगंध, युगंधरा (निसर्गावरील कविता), नाथा पंढरीनाथा, ईश भाग्येश (देवभक्तीपर), मंगेश, आंदण (प्रासंगिक), रूप–स्वरूप, श्रीरंग (राधाकृष्ण), अलवार, मधुश्री, सहा सोहळे (ऋतू), सुधांशु (चंद्र), दिव्यांतरी (सूर्य), बकुळफुले, अळुमाळु, सुरभी, कामिनी (फुलांवरील कविता), खाणाखुणा (पशु), वैष्णवी (पक्षी), नादश्रुती, श्वेता (तिच्यावरील प्रीत कविता), स्वामिनी (स्त्रीजीवन - भाग १), मृणालिनी (स्त्रीजीवन - भाग २), प्रमिला (धरती–आकाश), लाघव वेळा (सकाळ–संध्याकाळ), मनमंदिरा, तेजशलाका, उदय, मंजुभारती (जीवनपर कविता), प्रियतमा शुभांगी, नेहा, सुधीर, दरवळ तुझे नि माझे (त्याच्यावरील प्रीत कविता), मन्मनी, इंदुमती, मंजुश्री, मानसी (ललितलेख), बोल बरवे, मनस्विनी, हृदयस्पर्शी (रसिक प्रतिक्रिया - कवीश्वर), प्रतिसाद, रसिकवरा, हृदयतरंग, अनुबंध (अन्य रसिक प्रतिक्रिया), गंधराणी (मिश्र कविता), श्रावणी (पाऊस कविता), उल्का (गझल), तेंव्हा (वेळा), नभ मोजताना (धरती–आकाश), जरा रेंगाळले (वाट), रंगतनु, कृष्णकांत (रंग), कविता माझी, लोभसवाणी (सर्वोत्कृष्ट कविता), कवडसा, मृण्मयी, अबोली, अनावर मना, मल्मली, अक्षरा, अनुरंग, नवी नवेली, मन ओथंबुन गेले, उमलवाट, (मिश्र कविता) यांचा समावेश आहे.

याशिवाय विज्ञानातील संस्कृत, स्मृती धारा भाग–१ आणि भाग २, चतुरंग, शोधामृत, संस्कृत मराठी उखाणे, गौरवगाथा सूर्याची, जीवनचिंतन, भावमंजूषा, विचारकणिका, वेदकालीन स्त्रीरत्ने आणि अणुविज्ञानातील झंझावात - डॉ. अनिल काकोडकर, प्राचीन भारतीय समाज. ही पुस्तके देखील प्रकाशित आहेत. त्यांचे मराठीमध्ये 'मंजु मंजिरी' आणि 'सर्ग निसर्ग' नावाने ऑडिओ कवितासंग्रहही प्रकाशित झालेले आहेत.

प्रकाशनाच्या वाटेवरील पुस्तके –

(मन) - मन मनुल्या, वेध मनाचा, शब्द पाखरं, मन मोहरून माझे,

(अध्यात्म) – निरव नमन, (जीवनपर) – क्षणांचं देण, आयुष्याचं गाव, (फुले) – फुललेलं मौन, (निसर्ग) – सुख सुखाचं, पानापानातली कथा, (प्रीत त्याची तिच्यासाठी) – शब्द तुझ्या नावाचे, (पशु-पक्षी – घरटे) स्पंदन रेषा, (सुख-दुःख) – सुखाचा किनारा, (नाती) – थांब जरा तू, (गंध-सुगंध) – दूर त्या तिथे, आनंद गंधपाणी, (स्त्रीजीवन) – उडण्या हे आभाळ, (चंद्र आणि लज्जा या भावनांवरील कविता) – घडते नवेच काही. (संस्कृत बाल काव्यसंग्रह) – बालमोदिनी, सुधा मूर्ती यांच्या 'तीन हजार टाके' या मराठी पुस्तकाचा संस्कृत अनुवाद – त्रिसहस्रसीवनम्, (संस्कृत अनुवाद) – मनुष्यः.

मिळालेले पुरस्कार :

पुरस्काराचे नाव आणि वर्ष –

- कोकण मराठी साहित्य परिषदेचा अत्यंत मानाचा २०२२-२३ चा ललित गद्य विभागातील द्वितीय क्रमांकाचा सौ. लक्ष्मीबाई व राजाभाऊ गवांदे पुरस्कार 'एक पाती गवताची' या ललितलेखसंग्रहास प्राप्त झाला आहे.
- शिक्षाश्री सन्मान – २०२४
- स्व. वा.ना. उत्पात स्मृती पुरस्कार – २०२३
- परळी भूषण पुरस्कार २०२३
- मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय २०२३ पुरस्कार (गौरव गाथा सूर्याची साठी)
- संस्कृत भाषा सभा नाशिक, महाराष्ट्र तर्फे डॉ. व्ही. एम. गोगटे स्मृती पुरस्कार २०२३
- अखिल ब्राह्मण मध्यवर्ती संस्था, नाशिक २०२२ तर्फे सन्मान आणि सत्कार
- अखिल देशस्थ ऋग्वेदी ब्राह्मण मध्यवर्ती मंडळ, वडोदरा तर्फे ''साहित्य रत्न'' पुरस्कार २०२२
- सरस्वतीदेवी विद्या विकास ट्रस्ट पुरस्कार २०२२
- प्रेमचंद सन्मान २०२२
- अणुविज्ञानातील झंझावात : डॉ. अनिल काकोडकर – ३ राज्यस्तरीय पुरस्कार प्राप्त
- महात्मा फुले राज्यस्तरीय बाल-साहित्य पुरस्कार (महाराष्ट्र साहित्य

प्रतिष्ठान) २०२१

- राज्यस्तरीय संत नामदेव चरित्र साहित्य पुरस्कार २०२०
- लेखक सुनील रंगराव देसाई राज्यस्तरीय बाल-साहित्य पुरस्कार २०२९
- संस्कृतसाठी साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२०
- राष्ट्रपती पुरस्कार विजेते दिवंगत व्ही.डी. सर्जे गुरुजी प्रतिष्ठानचा जीवन गौरव पुरस्कार २०१८
- पत्रकार उत्कर्ष समिती (मुंबई)चा राज्यस्तरिय आदर्श शिक्षक पुरस्कार २०२७
- शेतकरी शिक्षण प्रसारक मंडळ आष्टी जि. बीड (महाराष्ट्र) चा राज्यस्तरीय आदर्श पुरस्कार
- द्वारका प्रतिष्ठानचा राज्यस्तरीय सर्वोत्कृष्ट प्रशासक पुरस्कार
- गोस्वामी संत तुलसीदासकृत रामचरित मानस पुरस्कार २०२६
- राज्यस्तरीय दैनिक भास्कर महिला पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय लोकमत सखी सम्राज्ञी पुरस्कार २०१२
- दिल्ली संस्कृत अकादमी, अखिल भारतीय-नवोदित - संस्कृत कवि प्रतियोगिता पुरस्कार २०१२
- लोकमत माझी आई पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय महिला गौरव पुरस्कार २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव - संहितालेखन प्रथम पारितोषिक २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव - नाट्य द्वितीय पारितोषिक २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०१०
- S.N.D.T. महिला विद्यापीठ, सर्वतृतीया २००१
- मध्यप्रदेश संस्कृत अकादमी राष्ट्रीय निबंध रचना पुरस्कार १९९८
- महाराष्ट्र राज्यशासन संस्कृत प्राविण्य पुरस्कार १९९८

- **Digital Content :**

अ.क्र.	तपशील	लिंक
१	सखी सह्याद्री मुलाखत, दि. १०-१०-२०२४	https://www.facebook.com/share/v/FmEuAjAVeKGrunYB/?mibextid=WC7FNe
२	सोनाली नवांगुळ, डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमीचा अनुवादासाठी पुरस्कार	https://www.loksatta.com/pune-news/sonali-nawangul-dr-manjusha-ku-lakarni-sahitya-akademi-award-for-translation-akp-94- 2600116 ?utm_source =whatsapp_web & utm_medium =social& utm_campaign=socialsharebuttons
३	"आपल्यालाच आपला प्रकाश होता आलं पाहिजे." साहित्य अकादमीचा पुरस्कार मिळाल्या नंतर मंजुश्री यांनी दिलेला हा संदेश आपल्या सर्वांसाठी साहित्य अकादमी पुरस्कार विजेत्या डॉ. मंजूषा कुलकर्णी MaxWoman वर.	https://youtu.be/Lqu-YF4G-rw
४	डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमी पुरस्कार	https://www.madhyamvruttseva.com/डॉ-मंजूषा-कुलकर्णी-यांचा/

५	महाराष्ट्राचे माननीय राज्यपाल यांचे ट्वीट	<https://twitter.com/maha_governor/status/ @maha_governor 1439559856764030979 ?s=08 <https://twitter.com/maha_governor/status/1439559859536482304?s=08
६	संस्कृत भाषाव्रताचा सन्मान 'प्रकाशवाटा' या डॉ. प्रकाश आमटे यांच्या आत्मचरित्राचा संस्कृत अनुवाद डॉ. कुलकर्णी यांनी 'प्रकाशमार्गा:'	https://www.loksatta.com //lokrang/sahitya-akademi-award-for-translation-autobiography-of-prakash-amte-poet-prof-dr-manjusha-kulkarni-prakashwata-zws-70-2612674/lite/ ?utmsource=whatsapp_web&utm_medium=social&utm_campaign=socialsharebuttons
७	https://mr.wikipedia.org	https://mr.wikipedia.org/wiki/मंजूषा_कुलकर्णी
८	प्रा.डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांचा महाराष्ट्र राज्याच्या मा. राज्यपालांच्या हस्ते अभिनव साहित्यिक विक्रम केल्याबद्दल सत्कार	https://youtu.be/6x7BRzz_seo

९	प्रशासक आणि संस्कृत विद्वान - डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्याशी भेट (डीडी न्यूजद्वारे)	https://youtu.be/7a5dNUZKnRk
१०	@MahaGovtMic	https://twitter.com MahaGovtMic/status 1476551366352924672?s=08
११	कवयित्री डॉ.मंजूषा कुलकर्णी यांचा जागतिक काव्य विक्रम केल्याबद्दल राज्यपालांच्या हस्ते सत्कार 'साहित्यिक व संतांनी देश एकसूत्रात बांधला' भगतसिंह कोश्यारी	https://twitter.com/InfoVidarbha/status/1418559733921816580?s=20
१२	साहित्याच्या पारावर डॉ. मंजूषा कुलकर्णी सखी सह्याद्री - डीडी सह्याद्री दूरदर्शन मुंबई	https://youtu.be/VEJcY4GX7tg
१३	सखी सह्याद्री	<https://youtu.be/ITLxInwuJc ; https:/youtu.be/7a5dNUZKnRk
१४	खास कार्यक्रम / नवदुर्गासह डॉ.मंजूषा कुलकर्णी / नवरात्री स्पेशल / सकाळ मीडिया	https://youtu.be/m1Ot_LzxI4k

१५	मनीषा नवपुते यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=126653350529198id=100015176343763&sfnsn=wiwspwa
१६	संजीव खानझोडे यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=4429100480484776 id=100001546044035 sfnsn=wiwspwa
१७	ऑडिओ अल्बम – ‘‘सर्ग_निसर्ग’’ ऑडिओ अल्बम – ‘‘मंजुमंजिरी’’	<https://vy6s8.app.goo.gl/NKnJ> https://vy6s8.app.goo.gl/A8Z5
१८	Special Screening of 100th Episode of Mann Ki Baat from Raj Bhavan	https://www.youtube.com/live/7-dyWQaLA?si=mid7qSf_HIM6WQ8q
१९	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग – १	https://youtu.be/TrNMBV_ysf8?feature=shared
२०	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग –२	https://youtu.be/NpvMk-Pu4dOs?si=typfHtOvNg-1hDXgT

सारांश :

- एकूण अनुभव (शैक्षणिक) : २२ वर्षे
- एकूण अनुभव (प्रशासकीय) : १३ + वर्षे
- व्याख्याने आणि भाषणे : १००० पेक्षा जास्त
- प्रवचने : ५०० हून अधिक
- शोधनिबंध प्रकाशित : १०० हून अधिक
- स्वलिखित पुस्तके (प्रकाशित) : १११
- स्वलिखित पुस्तके (आगामी) : २१
- संशोधन प्रकाशने : १६
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत सहभाग (आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरीय) : ४०
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत स्रोत-व्यक्ती / तज्ज्ञ म्हणून सहभाग : २०० हून अधिक
- पुरस्कार : २०० पेक्षा जास्त
- मिळालेल्या शिष्यवृत्ती : ९
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. पदवी प्राप्त विद्यार्थी : ०५
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. संशोधन कार्य सुरू असलेले विद्यार्थी : ०४

• • •